

ŽIVOT

KULTURNÉ - SOCIÁLNÍ ČASOPIS

PAŽOZIERNIK — RÍJEN — OKTÓBER — 1964 — Nr 10

Cena 1 zl

NE BEZ PEČ NÝ ÚSEK

Skoro štyri kilometre dlhá hrádza sa začína hneď za mestským obvodom. Šírka cesty tu ledva dovoľuje vynúť sa dvom naproti sebe idúcim vozidlám. Z jednej strany sú bahnité lúky, z druhej — močiar, postupne prechádzajúci do zálivu. Niet tu zábradlia, ale celý úsek je vyznačený bielymi kameňmi.

Ščepknin si upravil blúzu uniformy a pritiahol puzdro služobnej pištole. Často myslí na to, že na celej hradskéj nijet nebezpečnejšieho úseku, a preto sa zvlášť pozorne díval na prechádzajúce autá.

Dnes, len čo vyšiel na svoje stanovište, zastavil dodávkovú polodruhotonovku: Ščepkinov vycvičený zrak z diaľky zbadal kyvotanie predných kolies. Vyžiadal si od Šoféra vodičský preukaz.

Závozník, starší človek v bielej čiapke, nahnevanou povedal:

— Nedá sa to skrátiť, súdruh poručík? Vezieme potraviny pre pionierský tábor.

Ščepkin sa zohol a nazrel pod predný blatník:

— Prosím, pokrúťte volantom, súdruh vodič... Ešte ráz... Mali by ste vymeníť guľové čapy.

— Ešte vydržia, — ozval sa Šofér z kabiny. — Vôla volantu je menšia ako tridsaťstupňov. Môžete sa prevedieť?

Ščepknin mlčky pokračoval v prehliadke. Napokon sa vzpriamil.

— Súdruh vodič, prezreli ste si dnes pred odchodom z garáže voz?

— Áno, — neisto odvetil Šofér. — A čo?

— Zle ste prezreli. Nemáte závlačky na guľových čapoch. Dávno takto jazdíte?

Šofér sa zachmúril.

— Nuž viete, súdruh inšpektor, prekliaty čas, vsetci sa ponáhľame... Neznepokojujte sa, dnes večer to opravíme. Je to práca na päť minút. Skutočne.

— Ak na päť minút, tak to urobte hned. Pri mne.

— Nemám so sebou závlačky. Hned, ako sa vrátim, to opravím.

— Nestrácajte čas rozprávaním. Sám ste povedali že sa ponáhľate, — poznámenal Ščepkin. — Použite namiesto závlačiek drôf, ktorým máte priviazaný háčik na korbe.

Šofér pokrčil plecami a neochotne vybral kliešte.

Ščepkin počkal, pokým skončí robotu, potom mu vrátil dôklady a zasaduoval.

— Môžete sa presvedčiť, že som vás nezdržal dlhšie ako desať minút.

— Ja to tak nenechám! Ešte ste mladý na byrokratiku. Pôjdem na vaše veliteľstvo!

Závozník hlučne pribuchol dvierka kabiny.

Ščepkin sa namrzene díval na vzdialujúce sa auto a hútal... „Opäť zle. Pôjdem na veliteľstvo!“

Živo si predstavil pracovňu náčelníka plukovníka Gorina, sediaceho za stolom so zväzkom rôznofarebných obálok v ruke. Plukovník ho predvolal asi pred dvoma týždňami a Ščepkin si dobre pamätať všetko, čo mu vtedy povedal.

„Pozrite, súdruh Ščepkin, toto píšu vodiči nákladných áut, autobusov a majitelia súkromných vozidiel. Žalujú sa, že im dierkujete kupóny a odoberáte vodičské preukazy. Vodiči sú nespokojní a nervózni, pokiaľ neprejdú vaše stanovište. Ja viem, že plnenie nariadení je pre vás zákonom, ale všetko musí mať pružnosť. Nezabudajte, že sa stretnete so živými ľuďmi. Porozmýšľajte, či ste vždy spravodlivý...“

Ščepkin počúval pozorne a jemu samému sa zdalo, že niekedy náozaj býva zbytočne hašterivý. Vedel, že plukovník to nemyslel zle, veď

na rozlúčku mu ešte povedal:

„Neberte, Ščepknin, tento rozhovor ako napomínanie. Službu konáte výborne. Teraz nehovorím s vami ako náčelník, ale ako starší, skúsenejší človek...“

V diaľke sa zjavila pobieda. Šofér viditeľne šiel nedovoľenou rýchlosťou. Keď z diaľky zbadal inšpektora, pribrzdil, no Ščepkin to videl, pristavil vozidlo a predieroval vodičovi kupón.

Vodič zlostne pozrel na Ščepkina a povedal cez zuby:

— Nemáte asi inú robotu, súdruh poručík, iba čo zbytočne stojíte a kazíte ľuďom nervy. Šiel som pomaly...

Keď pobieda odišla. Ščepkin si napravil čiapku a pozrel na hodinky. Blížilo sa poľudnie. Sadol na motocykel a zamieril k mestu.

Cierny vyhladený asfalt sa leskol na slinku. Miňníky sa mihalo po kraji cesty. Na druhom brehu zálivu viali vo vetro červené zástavy štadióna; odtiaľ bolo počuť diaľkou čímené zvuky dychovej hudby.

Ščepkin podišiel bližšie pred budovu milicie na námestí, odkiaľ vychádzala hradská, vybral z vaku na motocykli desiatu a vošiel do služobnej miestnosti.

— Dobré, že ste sa tu zastavili, súdruh Ščepkin, — povedal službukanajúci dôstojník, — telefonovali z predmestského stanovišta, že idú dva autobusy s pioniermi, ktorí sa vracajú z tábora. Žiadali zabezpečiť prechod po hrádzi.

— Kedy prešli stanovište?

— Telefonovali pred tridsaťimi minútami.

Ščepkin pozrel na hodinky, desiatu zastrčil do vrecka a pobral sa von.

Pri svojom motocykli sa stretol s mužom v modrej kombinéze. Bol veľmi vzrušený.

— Súdruh inšpektor! — zvolal. — Chytro! Chytro! Treba dohoní tamto auto!

Ščepkin pozrel na nábrežie, kde sa v diaľke rýchlo zmenšoval čierny bod.

— Som Šofér... Ja som vinny... Zastavil som sa pred výčapom napiš sa vody, nevypál som motor. Zrazu prišiel akýsi ničomník... Skočil do kabiny a ušiel.

Koniec vety Ščepkin sotva začul: šliapol na pedál štartéra a skočil do sedla.

Vietor sa oprel do kaučukového ochranného štitu

motocykla, náimestie so šoférom zmizlo a stromy na okrajich cesty sa premenili na súvislú zelenú chodbu.

Nákladné auto zmizlo z dohľadu, no stopy objavil hneď na začiatku stihania: rozmliaždený ručný vozík, polámané konáre jabloní, zváhaná ohrada na kvetinovej záhrade. Pri ceste sa zhíkli ľudia a vyfakane pozerali za miernú vozidlom.

Ščepkin nemohol odtrhnúť oči od cesty, aby sa pozrel na tachometer, cítil však, že ukazuje už vyše sto kilometrov.

Nábrežie končilo. Tu sa hradská mierne stáčala vpravo. Ščepkin vošiel do zákruty nezmenšenou rýchlosťou. Pozeral na ubiehajúci čierny asfalt a uvažoval: „Keby bol asfalt mokrý, bola by to posledná zákruta v mojom živote.“

Nákladný voz dostihol na začiatku hrádze. Bol naložený pieskom. Ščepkin ubral plyn, aby zrovnal rýchlosť s rýchlosťou vozidla, ale i tak ručička tachometra ukazovala okolo osiemdesiatky.

Ščepkinova myseľ pracovala s niemenšou rýchlosťou. Hneď pochopil, že ani sprava ani zľava sa nemôže priblížiť k vozidlu: vodič ho môže zbadať a pritlačiť k miňníkom a pri takej rýchlosťi to znamená nevyhnutnú smrť. Ostáva iba jedna možnosť — zozadu.

Avšak i táto cesta bola krajne nebezpečná: treba podísť k autu postupne, rýchlosťou prevyšujúcou len veľmi málo jeho rýchlosť.

Riziko bolo veľké, ale vyberať sa nedalo. Ščepkin priadal pln. Vzdušenosť sa pomaly krátila. Ščepkin videl len divoko sa otáčajúce zadné kolesá, ktoré sa postupne približovali.

Keby si neznámy vodič zmyslel znížiť rýchlosť, Ščepkin by sa rozmliaždil na zadnej doske korby.

Konečne vošlo predné koleso motocykla pod korbu. Nasal vodný okamih. Ščepkin pustil riadidlá, vzpriamil sa na celú výšku a zachytí sa korbu. Kdesi vzadu sa ozval škripot dokaličeného motocykla. V nasledujúcej chvíli už ležal Ščepkin v korbe nákladného auta a krčovite lapal vzduch. Nesmel sa zdržiavať. Priplazil sa ku kabíne a nazrel cez zadné okienko. Muž sedel zohnutý a bielymi prstami krčovite zvieral volant. Videl jeho vlasy zlepne do chumáčov a zhrbený chrábt.

Niekedy sa stane, že bezstarostný vodič, ktorý porušil predpisy, chystá sa povedať niekoľko zlých, ostrých slov, no keď sa pozrie na mladú tvár poručíka milicie, prefatú hlbockou jazvou, vyznamenanie žiariacie na blízke uniformy, zachmúri sa a zamkne.

za druhým dva elektrodieselové autobusy; dlhé, žltocverené, leskli sa v jasných lúčoch slnka.

Ščepkin automaticky sčítal váhu vozov, ich streťávaciu rýchlosť a v mysli si predstavil silu zrážky, ktorá nastane skôr ako o minútu.

To ho prinútilo konať. Zoskočil na stúpadlo.

Bočné sklo bolo spustené. Ščepkin sa pridržal dvier a prikázal Šoférovi:

— Zabociť vpravo, zastaviť stroj!

Revolver neurobil na muža žiadnen dojem; široko roztvorené oči na chvíli spočinuli na podporučíkovi. Do tváre mu udrel zápach pálenky.

Ščepkin pretiahol ťavu ruku cez oblok, zachytí volant a snažil sa priviesť voz na okraj cesty. Muž nepovolil.

— Pusť, ničomník! — cudzím hlasom zavolal Ščepkin a udrel ho pištoľou po hľave.

Sofér pustil volant a zvalil sa na sedadlo.

Bolo však už neskoro: niekoľko metrov pred sebou Ščepkin uvidel zdesenú tvárvodíča predného autobusu.

Riešenie prišlo skôr, ako si ho stačil uvedomiť. Ščepkin rýchlo skrútil volant. Autobus bleskove zmizol. Posledné, čo Ščepkin uvidel, boli biele stipiky, ktoré sa v kúskoch rozleteľi na všetky strany a vlažúce zástavy štadióna na tej strane zálivu.

* * *

Skoro štyri kilometre dlhá hrádza sa začína hneď za mestským obvodom. Šírka cesty tu ledva dovoľuje vynúť sa dvom naproti sebe idúcim vozidlám. Z jednej strany sú bahnité lúky, z druhej — močiar, postupne prechádzajúci do zálivu. Niet tu zábradlia, ale celý úsek je vyznačený bielymi kameňmi.

Konečne vošlo predné koleso motocykla pod korbu. Nasal vodný okamih. Ščepkin pustil riadidlá, vzpriamil sa na celú výšku a zachytí sa korbu. Kdesi vzadu sa ozval škripot dokaličeného motocykla. V nasledujúcej chvíli už ležal Ščepkin v korbe nákladného auta a krčovite lapal vzduch. Nesmel sa zdržiavať. Priplazil sa ku kabíne a nazrel cez zadné okienko. Muž sedel zohnutý a bielymi prstami krčovite zvieral volant. Videl jeho vlasy zlepne do chumáčov a zhrbený chrábt.

Niekedy sa stane, že bezstarostný vodič, ktorý porušil predpisy, chystá sa povedať niekoľko zlých, ostrých slov, no keď sa pozrie na mladú tvár poručíka milicie, prefatú hlbockou jazvou, vyznamenanie žiariacie na blízke uniformy, zachmúri sa a zamkne.

EMIL OFIN

CESARZ ETIOPII – HAILE SELASSIE I

przebywał z oficjalną wizytą, na zaproszenie przewodniczącego Rady Państwa PRL. Cesarsowi towarzyszyli: jego wysokość Ras Imru Haile Selassie, przewodniczący senatu generał-porucznik Abbiy Abbeba, minister stanu, kierownik MSZ Ketema Yifru, członkowie rodziny i szereg osób z najbliższego grona cesarza.

W czasie 3-dniowej wizyty, cesarz Etiopii przeprowadził serdeczne rozmowy z przedstawicielami najwyższych władz Polski: Władysławem Gomulką, Edwardem Ochabem, Józefem Cyrankiewiczem oraz zwiedził: Warszawę, Kraków, Nową Hutę i Oświęcim.

Dając wyraz znaczeniu, jakie Polska Ludowa przywiązuje do rozwoju przyjaznych stosunków z Cesarstwem Etiopii oraz solidarności narodu polskiego z narodami Afryki, w uznaniu wybitnych zasług położonych dla sprawy pokoju i współpracy międzynarodowej, Rada Państwa nadała Ce-

sarzowi Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski. Aktu dekoracji dokonał przewodniczący Rady Państwa E. Ochab.

Cesarz Haile Selassie I udekorował Edwarda Ochabę wysokim odznaczeniem etiopskim — Wielkim Lańcuchem Królowej Saby z Plakietką. W czasie aktu dekoracji E. Ochaba, cesarz stwierdził m.in.; iż odznaczenie to jest dowodem uznania narodu Etiopii dla Przewodniczącego Rady Państwa PRL i wszystkich czołowych mężów stanu za ich wkład w walkę o pokój na świecie.

Polska i Etiopia od szeregu lat utrzymują przyjacielskie stosunki dyplomatyczne, handlowe i kulturalne. Wizyta dojącego gościa jest wyrazem stałego rozwijania i zacieśniania się tych stosunków, mimo że kraje nasze leżą w oddalonych od siebie rejonach geograficznych i posiadają różne ustroje społeczno-polityczne.

Obecna wizyta cesarza Haile Selassie I jest dalszym cennym wkładem do dalszego rozwoju stosunków polsko-etiopskich, a zarazem wkładem do umocnienia przyjaźni pomiędzy Polską i krajami kontynentu afrykańskiego. (O Etiopii czytaj na str. 12).

STRETNUTIE

Neopakovateľný bol deň pre Varšavu, deň Štredných dožiniek. Barevný, ako žiadnen iný, rušný, veselý. Radostne a srdečne vitalo hlavné mesto 40 tisíc predstaviteľov zeleného frontu, najlepších z miliónovej armády žnecov. Aj tých, ktorí hospodária individuálne, aj tých, ktorí podvihujú nové socialistické polnohospodárstvo.

Uznanie a vdaka — tie slová najlepšie zobrazujú pocity a myšlienky obyvateľov všetkých polských mest. Dakujeme tým, ktorí dožinkovú nedelu strávili s nami a všetkým pre ktorých nestáčili mesta v desiatkach vlakov, na obrovskej ploche varšavského štadióna. Ľudom všetkých poli je Poľsko dlhé, široké, chliebom voňajúce.

Dakujeme, hlboko sa klaniame za ten pečen, ktorý ste odovzdali Hospodárovi dožiniek. A za všetky pecne, ktoré každodenne rachádzame na našich stoloch. Česta k nim nie je ľahká, vieme to, poznáme hodnotu práce, ktorou je treba zaplatiť za tú dobrú istotu, že každé ráno bude nás vitat vôňou sviežeho pečenia.

Tohoročné Štredné dožinky pripadli skoro presne dvadsať rokov po vyhlásení dekrétu a pozemkovej reforme. Dožinkové nedeli pridalo toto lesku. Práve tam nachádzame právo na chvíli zadúmania, najkratšieho zúčtovania s minulosťou, ktorá deli naše „dnes“ od tamto „vtedy“. Vráťme sa tam na chvíľu, pripomeňme. Krajina zničená, smrteľne vyčerpaná vojnou, stratami, ktoré neopomenuli žiadnu dedinu, výcesaná skoro zo všetkého, čo je známkom blaho- bytu jednotlivých gospodstiev a celých okresov pristúpila k dieľu v najväčšom, historickom meritku.

Po dvadsať rokoch — hospodár dožiniek Władysław Gomułka

vo svojom prejave vymenoval takéto porovnávacie údaje:

„Naše polnohospodárstvo, v ktorom pracuje súčasne menej ako polovica zamestnaných v polnohospodárstve v predvojnovom období, produkuje dnes v prepočítaní na jedného obyvateľa krajiny o $\frac{1}{3}$ viac obilia a zemiakov, skoro dvojnásobne viac mäsa, viac ako 3-násobne viac cukrovej repy, dvojnásobne viac vlny a vajec, jedenapoloňasobne viac mlieka.

Je to predovšetkým zásluha samotných rolníkov, ktorým poskytuje pomoc socialistický priemysel a ľudový štát“.

Pri základoch týchto čísel, všetkých premien, ktorých dejiskom stala sa dedina behom tých našich 20 rokov, leží dekrét o pozemkovej reforme, ktorý od základov zmenil situáciu dediny.

„Na nepoznanie zmenili sa pracovné a existenčné podmienky obyvateľov dediny — zistil Władysław Gomułka.

Naša dedina stále lepšie je a oblieka sa, využíva v stale širšom merítiku rádia, televízia, pračky, motorky, moderný nábytok a domáce náradie. Modernizuje sa dedinská výstavba. Všetky vidiecke deti majú prístup k osvetve a vede, k školám všetkých stupňov, o ktorých ani len snívat nemohli ich otcovia. Lekárska pomoc stala sa prístupná pre celok dediny.

Veľký počet pracovníkov polnohospodárstva využíva sociálne poistenie tak ako pracovníci mest. A hoci je ešte veľa neuspokojených požiadaviek, veľa výrobných úloh, existenčných a kultúrnych čaká ešte na riešenie, predsa každý rok posunuje nás vpred smerom, ktorý si praje celý národ.

Toto všetko je výsledkom politiky zväzku robotníkov a sedlakov, výsledkom socialistického

spriemyselnenia Poľska a toho velkého obrodenia hmotných a duševných sil národa, ktoré priňalo nové, spravodlivé zriaďovanie.“

V tomto všetkom je zahrnutá účasť každého z nás bez ohľadu na to, kde býva a čím sa zaoberá. Nielen v účasti na deľbe symbolického pečia chleba, tak tiež aj vkladom vlastnej práce od ktorej záleží tohto chleba rozmern a chut. Aj baníci aj železníci, ľudia všetkých továrn a každej hutí. Lebo stále silnejšie sú zväzky spájajúce dedinu s mestom, robotníka so sedliakom. Stále zreteľnejšia je závislosť medzi tým čo je v továrnach a na poliach.

„Prax dokázala, že naša polnohospodárska politika je priznává pre rozvoj produkcie tak v sedliackom hospodárstve, ako aj v národochospodárstve. Nachádza

aktívne popretie a pochopenie najširších sedliackých mas a osadenstva PGR-ov. Svedectvom toho je zvýšené investičné hnutie na dedine — povedal vo svojom prejave Władysław Gomułka — Nákup polnohospodárskeho rádia, hnojiv, prostriedkov na ochranu rastlín, stavebných materiálov, stvárnoval sa na oveľa vyššej úrovni ako v minulých rokoch“.

Poľnohospodárstvo, jeho vzrasť a pokrok všetkými koreňami spojené s priemyslom, jeho rozvojom. Uznesenie IV. siedzadu vraviace o polnohospodárskej výrobe, každým číslom poukazujú na rastúcu úlohu priemyslu v realizácii stále ctižadostivejších úloh kladených poľnohospodárstvu. A to znamená, že dnes už nejestvuje deľba na to, čo slúži mestu a čo dedine, lebo jedno pôsobí v prospech druhého stále a neodlúčne.

NIKY VIAC SEPTEMBER

Dvadsať piat rokov uplynulo ododňa, v ktorom sa na Poľsku pohla hitlerovská povíchrca. Ozbrojená po zube, zmotorizovaná, jeden a pol miliónová armáda niesla ruiny a záhubu, niesla predpoved najstrašnejších piatich rokov v dejinach našej krajiny. Každý šesť obyvateľ nemal sa dočkať oslobodenia.

Boli sme slabí a osamotení. Spojení spojenectvom s Francúzskom, mali sme zárukou Anglicka — krajín nepripravených na vojnu, ktorých vlády sa pokúšali celé roky zničiť kapitulantskou politikou uhlaholíť Hitlera — boli sme odsúdení na boj v osamotení, boj pešiaka a jazdca proti tankom a lietadlom.

So susedom na východe sanačana vláda nechcela sa rozprávať, dobre ozbrojeného suseda z juhu pomohla Hitlerovi odzbrojiť. Dvaja spojenci — Sovietsky svaz a Československo — nemali pre túto vládu žiadnu hodnotu. Viac — jedného z nich vždy považovala za nepríateľa číslo jeden a s tvrdohlavoušou šialencou hľadala proti nemu spojence v... Hitlerovi. Keď precitli — bolo neskoro.

Nedáme Nemcom ani gombi! — volali. Dali behom niekoľkých týždňov celú krajinu. Sami odcestovali zaleszczyckou cestou. Minister zahraničných vecí, prezident a vrchný veliteľ armády. Armáda ešte bojovala. Osamotení vojaci bojovali hrdinský, urputne, beznádejne...

Po dvadsať rokoch svojho jestvovania Ľudové Poľsko má priateľov na všetkých svojich hraniciach, je členom mohutného tábora prevadzajúceho mierovú politiku. S pocitom reálneho bezpečia a spoločnej sily buduje svoj priemysel, poľnohospodárstvo, osvetu. Zmizli ruiny, zacelili sa vojnové rany, nevraciame sa dokonca príliš často tamtému rokom lebo toľko je predsa záležitosť a problémov pred nami.

Pomaly september prestáva byť mesiacom spomienok na mŕtvych a zavraždených. Stal sa opäť mesiacom mládeže idúcej do škôl. Nebo v tomto mesiaci je tiché a pokojné. Ulice — plné detí.

Prečo teda tak silne prizvukuje me septemberové výročie? Ako by nebolo porážky, nie víťazstva, tragédie nie triumfu. Citujeme

fragment prejavy ministerského predsedu Józefa Cyrankiewicza, predneseného 1. septembra t.r. na námestí varšavského Starého mesta počas mohutnej mierovej manifestácie:

„Schopnosť zabúdať na neštastie je požehnanou vlastnosťou ľudskej rasy. Pod podmienkou, že týka sa to neštastí čiste osobných. Avšak zabúdanie a nevyvzývanie uzáverov z hromadných skúseností národa po prípade národov — hrozí opakováním neštastí, opakováním porážok, je nedostatkom zodpovednosti voči budúcim osudom vlastného národa.“

V záujme tejto budúcnosti nechceme, aby bola zabudnuta hoci najmenšia čiastočka hitlerovskej minulosti. Spreneverili by sme sa pamäti našich zavraždených a pamäti všetkých obetí fašizmu, ak by sme k tomu dopustili.

Je našou povinnosťou pamätať do konca našich dní čím bol hitlerovský fašizmus a poukazovať celu pravdu o tejto neludskej formácii pokoleniam, ktoré idú, aby zo strašnej minulosti boli vedené všetky ponaučenia a výstrahy“.

JEDNYM ZDANIEM

DNIA 21 wrzesnia zmari w Berlinie po długiej i ciękiej chorobie w wieku 70 lat członek Biura Polit. KC SED, przewodniczący Rady Ministrów NRD OTTO GROTEWOHL.

NA CZĘŚĆ przywódcy Komunistycznej Partii Włoch, jednego z najwybitniejszych działaczy międzynarodowego ruchu robotniczego Palmiro Togliattiego, który w wieku 71 lat zmari 21 sierpnia br. miasto Stawropol w obwodzie Kujbyszewskim w ZSRR zostało przemianowane na Togliatti.

ELIZABETH FLYNN przewodnicząca (od 1961 roku) Komunistycznej Partii USA zmaria dnia 5 września br. Żyła lat 74, w ruchu robotniczym działała od 16 roku życia, do kierownictwa KP USA należała ponad 25 lat.

NA DUNAJU odbyło się uroczyste rozpoczęcie robót przy wielkiej inwestycji Rumunii i Jugosławii, budowie zapory w rejonie Zelaznych Brzegów. W inauguracji budowy wzięli udział przywódcy obu państw.

NA WĘGRZACH przebywała z wizytą przyjazna delegacja Ludowego Wojska Polskiego, której przewodniczył członek Biura Politycznego KC PZPR, minister obrony narodowej marszałek Polski Marian Spychalski.

M. MOCZAR, wice minister spraw wewnętrznych na uroczystej sesji Miejskiego Frontu Jedności Narodu i MRN w Ilży otrzymał tytuł honorowego obywatela miasta.

SWIATOWA narada przed „wielkим letom“ nazwala opinię światową XV Kongres Międzynarodowej Federacji Astronautycznej (IAF), który odbył się w ubiegłym miesiącu w Warszawie. Uczestniczyły w nim 700 specjalistów astronautyki z 26 krajów w tym wybitny specjalista radziecki Leonid I. Siedow i amerykański William H. Pickering. Do nowych władz IAF zostali wybrani: prezydent federacji został W. H. Pickering, wiceprezydentami L. I. Siedow, Michał Lunc (Polska), Rudolf Pešák (CSSR) i I. M. Ničet (Belgia).

CHEMICZNY świat nauki spotkał się w Warszawie na obradach 35 Międzynarodowego Kongresu Chemii Przemysłowej. Był to największy ze zjazdów naukowych, jakí kiedykolwiek odbył się w naszym kraju. Uczestniczyły w nim ponad 2 tysiące chemików reprezentujących 25 krajów. Patronat nad Kongresem objął prezes Rady Ministrów Józef Cyrankiewicz.

Z. NOWAK wiceprezes Rady Ministrów w towarzystwie członka Biura Politycznego KC i sekretarza KW PZPR w Katowicach — Edwarda Giera, zwiedził wystawę „Wojskowość katowickie w 20-PRL“.

MOSKWA serdecznie witała prezydenta Indii Sarvepalli Radhakrishnana, który bawił się kilkudniową wizytą oficjalną w ubiegłym miesiącu w ZSRR.

W WARSZAWIE odbyło się uroczyste Plenum ZG Ligi Obrony Kraju poświęcone 20. leciu działalności tej zasłużonej dla kraju organizacji. W uroczystościach uczestniczył Marszałek Polski Marian Spychalski oraz przedstawiciele bratnich organizacji ze Związkiem Radzieckim, CSRS, NRD, Bułgarią, Jugosławią i Węgrami.

W WATYKANIE rozpoczęła się 14 września 3 sesja Soboru Watykańskiego. Uroczystego otwarcia dokonał papież Paweł VI celebrując mszę w asyście 24 biskupów.

WIZYTY. Prasa donosiła, iż niezadługo dojdzie do dwóch ważnych wizyt państwowych:
— premier N. S. Chruszczow uda się z rewizytą do Bonn
— prezydent de Gaulle odwiedzi prawdopodobnie Moskwę.

W LUBLINIE odbył się jubileuszowy zjazd Związku Literatów Polskich.

10 PAŹDZIERNIKA b.r. w Tokio rozpoczyna się kolejne igrzyska olimpijskie. Polskę reprezentować będzie 140 zawodników z 12 dyscyplin sportowych.

Slovenské národné povstanie je jednou z najvýraznejších a najhrdinských stránok v dejinách boja československého ľudu proti hitlerizmu, za slobodu a nezávislosť.

Svetlá pamiatka padlých vojakov a partizánov zostane navždy v našich srdciach. Naše deti, naši potomci budú s hlbokou vďačnosťou spomínať na hrdinov, ktorí položili svoje životy za slobodu a šťastie ľudu. A ako večne živí i oni vojdú spolu s nami do radostného sveta komunizmu.

N. S. Chruščov

Po dvadsiatich rokoch je možné niektoré udalosti úplne zabudnúť, iné spomínať ako v závoji hmyly, a ešte iné zachovať v pamäti až po najmenšie podrobnosti. K tým posledným práve patria letné mesiace roku štyridsiateho štvrtého na Slovensku. Aj keď sú ešte úplne svieže, nejednej matke ešte nevyschli slzy po padlom synovi ale-

cujúce s partizánmi a vojakmi z posadok, ktoré prešli na ich stranu. Odvtedy udalosti sa hrnuli ako lavína: 12. augusta Tiso vyhlásuje proti partizánom stanné právo. 18. augusta vysielačka Komunistickej strany Československa, zorganizovaná v Sovietskom sváze vysielala: „Slovenské partizánske hnutie je súčasťou

jú sa k ním vojaci. Nasledujúci deň, 30. augusta o 11 hodine predpoludním, povstalecká vysielačka v Banskej Bystrici vzývala slovenský národ do boja s okupantom, obrátila sa na vojakov a policajtov, strážníkov, na všetkých aby stanuli do boja.

Prepubnutie povstania bolo neobvyklé prudké. Behom niekoľkých hodín bolo oslobodené Slovensko od Oravy až po Kežmarok. Partizánske boje prerodili sa v národné povstanie. Stovky tisícov ľudí, mužov i žien, chlapcov a dievčat zanechalo svoju každodennú prácu, aby sa pričinili k rozdúchaní povstaleckej vatre. Hory a doliny stali sa miestami hrdinského boja. Partizánske jednotky a povstalecká armáda bojovali proti siedmim dobré vyzbrojeným nemeckým divíziam a fašistickým oddielom Tisu. Baniči z Handlovej utvorili svoju slávnu povstaleckú rotu, robotníci z

sa ofenzíva Sovietskej armády spoľa s I. Československým armádnym sborom na Dukelský priesmyk. Oheň povstaleckých bojov spájal v jeden celok Slovákov, Čechov, sovietskych partizánov a vojakov bojujúcich v slovenskom povstani: Poliakov, Francúzov, Bulharov, Juhoslovanov, Maďarov, a partizánov iných národností.

Napriek obrovskemu hrdinstvu partizánov, povstalcov a obyvateľstva obsadené oblasti nepodarilo sa udržať. Slovensko bolo pre hitlerovcov príliš dôležitým strategickým terénom. Nemci vrchli do boja dodatočné oddiele SS podporované dvomi pancierovými divíziami. Po dvoch mesiacoch boja povstanie padlo. Partizáni ustúpili do hôr, doliny obsadili Nemci, ktorí sa kruto pomstili na chystaných povstalcoch a slovenských obyvateľoch. 27. októbra obsadili Bansku Bystricu. V ťažkých podmienkach, za

bo dcére, žiju v spomienkach ich priamých účastníkov — vošli už naštate do histórie pre pamäť budúcich generácií.

V auguste 1944 situácia Nemcov na východnom fronte bola kritická. Sovietska armáda osloboďala časť Poľska a blížila sa k Visle. Vo Varšave povstalci v hrdinskom boji zmáhali sa s prevažajúcimi silami nepríateľa. Na juhu Európy vojska 2. a 3. Ukrajinského frontu prevádzajú ofenzívnu na centrálnu terény Rumunska. Ohrozenú nemecku armádu v Bulharsku a Maďarsku.

Na Slovensku rovinul sa široký front oslobođeneckého hnutia proti hitlerovcom a vláde farára Tisu. Jeho hybnou silou bola Komunistická strana Slovenska, ktorej tajomníkom ilegálneho Ústredného výboru bol Karol Šmidke. Napriek preriedeniu komunistických rádov početnými zatykaniami, strana vedela vytvoriť siet organizácií zahrnujúcej celú krajinu.

Z jej iniciatívy pôsobi od decembra 1943 illegálna Slovenska národná rada, späť júca antifašistické organizácie. Pripravuje plán ozbrojeného povstania. Program Slovenskej národnej rady — staval na spoločný štát Čechov a Slovákov, na principe jednakých práv, zamietal separatistické snahy na Slovensku, šovinistické tendencie českej buržoázie, najmä „čechoslovákov“ Beneša, neuznanavajúci národnú odlišnosť Slovákov, pripravoval demokratickú revolúciu, kladol základy pre neskôrší vládný Košický program z roku 1945, znemožňujúc tým istým obnovenie buržoáznej republiky, o ktorú sa snažila londýnska vláda. Tento program si získal široké popretie slovenského ľudu.

V horách stredného a východného Slovenska, bojujúci od začiatku roku 1943 slovenskí partizáni, v júli a auguste v opretí o miestne obyvateľstvo a za pomoc sovietskych partizánov, rovinuli bojovú činnosť do obrovských rozmerov. Armáda „slovenského štátu“ bola v rozklade. Spolupracuje s partizánmi v Sovietskom sváze a doma, pripojuje sa k nim. Tiso prežíva politickú krízu, úplne stratil po-pretie. Vládu v rôznych oblastiach krajinu preberajú revolúcne národné výbory a továrenske výbory spolupra-

svetového zápasu za slobodu“.

23. augusta Tiso sa obracia na Hitlera o pomoc proti partizánom. Ten istý deň jednotka vojakov z Dolného Kubína vypovedá poslušnosť a prechádza k partizánom v Sklabinej.

V dňoch 25.-26. augusta partizáni ovládajú tunel na trati Diviaky — Banská Bystrica. Vchádzajú do Martina. Okresné výbory Komunistickej strany Slovenska organizujú oddiele robotníckej milicie v Martine, vo Vŕatkach a inde. V Podbrezovej vzniká továrenskej výbor. Vojenska pôsobka v Brezne pripojuje sa k partizánom. V Ružomberku spoločna porada národných výborov z Ružomberka, Liptov-

Podbrezovej vybudovali tri pancierové vlaky, obyvatelia dedín dodávali potraviny, ubytovanie, odev, poskytovali pomoc raneným.

Najťažšie boje točili sa pod Telgarom, ktorý bol klúčom k doline Hronu ako aj pod Strečnom, kde II. partizánska brigáda bránila proti ťažkým tankom pancierovej divízie prístup do Rajeckej doliny. Na celom Slovensku boli vychadzované do vzduchu tunely, mosty a vlaky. Boli zadržané transporty vojsk a zbraní, ktoré šli na východný front. Boli zviazané značné sily nepríateľa, ktoré Nemci nemohli použiť na iných frontoch. V bojoch zahynulo 40 tisíc Nemcov, bolo zo-

obetavej pomoci obyvateľov horských dediniek boje sa točili ďalej, až do príchodu sovietskej armády v roku 1945.

Slovenské povstanie bolo nádherným oslobođeneckým hnutím v Československu. Bolo počiatkom národnnej a demokratickej revolúcie v Československu, bolo dôležitým fragmentom európskeho hnutia odporu proti fašizmu a hitlerovskému okupantom v druhej svetovej vojne.

20.-výročie povstania bolo neobvyklé slávnostne oslavované v celom Československu. Ústredná slávnosť konala sa v dnes už historickom meste — 700-ročnej Banskej Bystrici, vyznamenanéj medailou 20.-výročia Slovenského národného povstania.

29. augusta t.r. 200 tisíc obyvateľov, ktorí pricestovali z celého Slovenska, delegácie z celej republiky, partizáni a účastníci bojov z roku 1944, v tom aj z Poľska, Sovietskeho sváza, NDR, Francúzska, Maďarska a iných krajín, na slávostnej manifestácii zahajili počiatok oslav dva desaťročia výročia Československa.

Mimoriadne vrele a srdečne privítali účastníci manifestácie stranickovoľnú delegáciu SSSR s I. tajomníkom KC KPZR, predsedom rady ministrov N. S. Chruščovom ako aj najvyšších predstaviteľov strany a vlády Československa s prezidentom Antoním Novotným a ministerským predsedom J. Lenártom. Priebeh oslav a prejav N. S. Chruščova ako aj prezidenta Novotného priniesla denná tlač.

Slovenský národ pred vojnou počítal s významnou významnosťou v Československu. Žil v biede a zaostalosti hospodárskej, osvetovej a kultúrnej. Nedostatok priemyslu, nezamestnanosť spôsobovali stáčiacu emigráciu do cudziny, hlavne do Spojených štátov. Skoro 200 tisíc ľudí muselo odísť. Dnes Slovensko prežíva nebývalý rozkvet a bolo sa vysoko spriemyselnou časťou republiky. Vo voľakovej biednej podhorských oblastiach, vznikajú obrovské moderné priemyselné strediska, univerzity, polytechniky, moderné mesta a murované dediny. Elektroprúd prichádza do najdalejších záklutí krajinu. Počiatok týchto premen mal miesto v augustových dňoch roku štyridsiateho štvrtého.

Uzemie, obsadené povstalcami, zahrňovalo skoro polovicu celého Slovenska. V mori fašistického obklúčenia bolo ostrovom slobody a demokrácie.
— = smer ofenzívy nemeckých vojsk
— = sovietsko — nemecký front v označených dňoch.

ského Mikuláša a Popradu rozhoduje sa vyhlásiť započatie povstaleckých bojov. V Tisovci, Rimavskej Bani, Likierei a iných obciach vejú červené vlajky.

27. augusta partizáni vchádzajú do Ružomberka a oslobodzujú politických väzňov.

29. augusta poobede nemeckí okupanti usilujú sa prebiť smerom na Žilinu. Boj začína. Večer bratislavský rozhlas hľasil, „vláda“ zavolala na Slovensko, proti partizánom, nemecké vojska. V noci z 29. na 30. augusta partizáni obsadzujú Banskú Bystricu. Pripojujú

strelených 60 lietadiel, vychodených do vzduchu 200 vlakov, zničené početné množstvo vojenského náradia a zbraní.

V tomto boji Slováci neboli osamotení. Od samého začiatku povstalecké letisko „Tri duby“ pri Banskej Bystrici prijímalu pomoc Ukrajinského partizánskeho štáb, ktorému vtedy priamo velil N. S. Chruščov, dopravné lietadla prepravovali na pomoc povstalcom 2. československého pancierového brigádu zo Sovietskeho sváza. Sovietske letectvo schadzovalo zbraň, muníciu a lieky. 8. septembra pohľa-

NÁVŠTEVA PO 20 ROKOCH

Pri príležitosti 20. výročia Ludového Poľska našu krajinu navštívilo veľa bojovníkov, ktorí sa zúčastnili bojov II. svetovej vojny a súčasne bývajú v cudzine. Jedným z nich bol Jakub Ostrowski, súčasne podplukovník vo výslužbe, bývajúci v Sovietskom sváze, povolaním učiteľ dejepisu. Počas návštevy našej krajiny navštívil bojovou cestu z tamtých fažkých rokov svojej jednotky, ktoré velil v rokoch 1944-1945.

Jakub Ostrowski navštívil tiež našu redakciu a podelil sa svojimi dojmami z pobytu v Poľsku.

Jakub Ostrowski, ktorý má teraz 41 rokov nastúpil ako ochotník do radoch Červenej armády v roku 1941. Od augusta 1943 roku slúžil v organi-

Jakub Ostrowski s M. Broszczykom pri pamätnnej tabuľe vojakov v dôstojníkov 6. pluku pechoty.

zujúcej sa v Sielcach n/Okou I. divízii T. Kościuszku. Počiatocne plnil funkciu šefa štáb 2 praporu 6. pluku pechoty a neskôr bol veliteľom 2 samostatnej roty protipancierových vojsk. Na území Poľska bojoval na czeriakowskom výbežku vo Varšave a neskôr v Trauguttové III. divízii pechoty v bojoch o oslobodenie Kołobrzegu na pomorskom vole. Velil vtedy samostatnému praporu sáperov.

Po dvadsaťtich rokoch navštívil svoj materinský pluk srdečne vitaný vojakmi a dôstojníkmi poľskej armády. Vyslovil srdečne uznanie veliteľom svojej bývalej divízie a pluku, za ich námahu v pozdvihovaní bojovej úrovne vojakov, nositeľov bojových tradícii I. divízie T. Kościuszku.

Odkiaľ sa vzal vlastne ten Goldwater, o ktorom sa dnes toľko vraví a piše? Samozrejme nejedná sa tu o odpoveď formálnej, lebo tá nerobiť by nám žiadne fažkosti. Vyšiel z radoch republikánskej strany, presne povedené z jej konzervatívneho krídla a bol zvolený za kandidáta tejto strany na funkciu prezidenta Spojených štátov.

Nejedna sa len o formálnu odpoveď z akej strany pochádza Goldwater, ale o to, ako sa to mohlo stať, že človek, ktorý reprezentuje, po prípade je popieraný krajními konzervativcami, fašizujúcimi skupinami, ktoré sú zodpovedné za vraždu Kennedyho, môžu len osem mesiacov po jeho zavraždení dosiahnuť taký úspech? Ako sa to mohlo stať, že v Spojených štátoch, dvadsať rokov po druhej svetovej vojne, rozpútanej fašizmom vyrástli sily zafascinované a nadšené brutálnym zasadami, vulgárnu demagógiu, barbarským štýlom predvádzaným americkou obmenou fašizmu? Ze tieto sily sú dostatočne veľké, aby presadili voľbu svojho kandidáta v lone repu-

Navštívil tiež miesta večného odpočinku vojakov a dôstojníkov, spolubojovníkov z rokoch vojny. Žiaľ, zistil so slzami v očiach, roky urobili svoje. Spoločne s dôstojníkmi svojho materinského pluku zistili, že medzi živými zostało ich súčasne len 14 osôb. Ale vraciajúc sa v myšlienkach k tým, ktorí už odišli od nás navždy ozivil sa a povedal „Veľmi lutujem, že nemôžem stlačiť ich dlane, ale zostali tunu nádherní dediči, ktorí budujú socializmus“.

Položili sme niekoľko otázok Jakubovi Ostrowskemu.

Našli ste nejaké pamiatky z obdobia bojov na území Poľska?

Ak vás to zaujíma, v Poľskom armádnom múzeu vo Varšave nachádzá sa amfibie, vylovená len pred niekoľkými rokmi, ktorou sme sa snažili preplávať do horiacej Varšavy na pomoc povstalcom. Z tejto amfibie zostali sme len niekoľkí nažive. Náhodou je tam aj vojenský automobil z môjho praporu. Musím povedať, že Poliaci si veľmi vážia historické pamiatky. Lutujem len, že som nemohol byť v bunkri z ktorého som velil a v ktorom je dnes nová továreň.

Ako vás prijali vo vašom materinském pluku?

Je to fažko vyjadriť slovami. Srdečne a podľa zvykov slovenského pohostinstva. Dokonca odovzdali mi novučícku uniformu plukovníka poľskej armády. Poľskí súdruhovia chceli týmto spôsobom vyjadriť to, čo spája vojakov „rodinné plukové pomery“. Som im za to nesmierne povďačný. So štábom plukovníkom gen. Mieczysławom Broszczykom bol som pri pamätnej tabuľi vojakov a dôstojníkov 6. pluku pechoty.

Aký dojem urobila na vás naša Varšava?

Veľa by som musel rozprávať. Tam, kde pred dvadsaťtichmi rokmi dohárali ruiny, stojí dnes krásne mesto — mesto moderné, hodne socialistickej krajiny. Dnes už vôbec nie sú ruiny, je to vlastne nove mesto. Konečne bol som na Slezsku v Katowiciach, Częstochowe, Lubline a iných mestách a môžem v krátkosti povedať — Poľsko je celé jediným veľkým staveniskom. Konečne, ako rýchle napredujete, sami dobре viete, nádherne. Ja som skromný človek, poznám dejiny polského národa lebo je to môj obor, naše národy potrebujú len jedno — mier, aby už nikdy neboľa vojna!

ROZPRÁVAL: D. PERUN

prevzali z hitlerovského vzoru obdobia medzi mnichovským pučom a voľbami roku 1932 čiže obdobia boja o vládu.

Začiatkom augusta v Dallas, meste v ktorom bol začatený Kennedy, konala sa konferencia všetkých najdôležitejších krajne pravičiarových organizácií americkej pravice. Bol to vlastne zjazd amerických extremistov spomedzi ktorých nejedného dalo by sa pomenovať morálnym vrahom prezidenta Spojených štátov. Cieľom stretnutia bolo dohovorenie taktyky extremistov počas presidentskej kampane. Charakteristické bolo to, že všetci jeho účastníci súhlasili napriek malej výmene náborov s podporovaním Goldwatera.

Medzi osvetenejšou časťou americkej verejnej mienky vzbudzuje znenie fakt, že so senatorom Goldwaterom výrazne sympatizujú krajne pravičiarové a dokonca otvorene fašistické sily v Európe. Určite príčinujú sa k tomu výpovede chválacie „nemeckú metodu

politiky sily“, interview pre také tlačové orgány ako „Soldaten Zeitung“ hľásna trúba revizionistov, odvetovcov a bonských militaristov. Európske pravičiarové kruhy popierajú Goldwatera aj pre jeho povolávanie sa na Bullesu spolu s jeho koncepciou „balancovania na pokraji vojny“, najmä však zaisťujú mu ohľady bonských militaristov deklarácie v záležnosti práva vlastnenia jadrových zbraní členmi NATO.

Všetky dôležitejšie prejavy, vystúpenia Goldwatera sú pripravované jedným z jeho popredných poradcov — Karlom Hessom, ktorý má funkciu zodpovedajúcu funkciu šéfa tlačovej kancelárie. Ako najbližší spolupracovník, je jednou zo zaujímavejších postav v kabíne senátora z Arizony.

Od najvýznamnejšej mladosti spojený s krajne pravičiarískymi hnutiami bol svojho času známy neobvyklé prudkými útokmi na prof. Roberta Openheimera a pohľadom vými poznámkami o Albertovi Einsteinovi. Tento jeho postoj bol doktorovaný rasistickými zreteľmi. Hess je zúrivým antisemitom. Bol horlivým zástancom Mc Carthyho a volal po „zobratí pušky do ruky, aby rozohnal komunistickú konspiráciu v USA“. Jeho práca pre Goldwatera dá sa vysvetliť tým, že židovské kruhy v USA uznali Goldwatera za kresťana ako člena prezbiteriánskej cirkev.

Tažko je vyhnúť sa poznámkam, že priezvisko Hessa priomína hitlerovských zločincov tým viac, že jeho mentality je dosť podobná tamtým. Tým viac, že celé hnutie Goldwatera má odporné vlastnosti krajnosti vyjadrujúce sa o.i. v rasovej nenávisti voči Černochom. Goldwater je nebezpečným človekom.

TADEUSZ ROJEK

X
LAT
PRI

VĎAKA NAŠEJ L'UDOVEJ VLÁDE
ZA ŽIVOT, KTORÝ DNES MÁME

Veľa je zážitkov z obdobia od roku 1944 do 1964, ktoré by bolo treba opísť, no obmedzím sa len na niekoľké, a to predovšetkým na také o ktorých sa nedá a nesmie zabudnúť.

Rok 1944 bol rokom v ktorom ešte od Karpát k Baltu rozprestieraťa sa tmavá noc hitlerovskej okupácie, keď v mestách a na dedinách ľudia počúvali či sa blíži fronta a s ním koniec vojny a príchod slobody. Náš oravský ľud tiež nespal spoločne.

Ked prepuklo Slovenské národné povstanie koncom augusta 1944 namierené proti nemeckým vojskám, mnohí naši chlapci z Oravy sa ho činne zúčastnili, aby čím skôr skrátili muky ľudí, ktorí sa trápili v lágoch a rôznych trestných taboroch. Povstania sa zúčastnili občania rôznych národov. Počas bojov na Janoškovej po prvýkrát sme sa stretli s Poliakmi, ktorí v bojoch pri Žiline pomáhali nám držať priesmyk, aby doň nevstiahl Nemci. Boli tam aj Francúzi, aj Angliačania. V prvých dňoch povstania zavítali medzi nás chlapci parašutistnej brigády, ktorí boli zajati a v Sovietskom sváze vstúpili do Čsl. legie. Potom boli zhodení na letisku Tri duby pri Banskej Bystrici. Medzi nimi boli aj Oravania: Kulaviak Wendo (Pakušok) zo Zubržice, Kulak Karol mlynár a iní. Nakoľko Nemci boli v nadmernej presile, museli sme sa utiahnúť do hôr a brániť sa v nich. Ešte bolo treba čakať dlhé mesiace na oslobodenie, celý pol rok. Vtedy sme počuli, že východné hranice Poľska 21. júla prekročili prvé oddiely poľského vojska.

Vyhľásenie Výborom národného oslobodenia Júlového manifestu malo široký ohlas na našej Orave. Toto bol začiatok Ludového Poľska, vtedy sa začala rodit nezávislosť a nový život.

Druhou dôležitou udalosťou, bol príchod vo februári r. 1945 Červenej armády, II. ukrajinského frontu. Stal tento front na terénoch Oravy 9. týždňov počas ktorých ľud Oravy niesol činnú pomoc Červenej armáde. Odvtedy sa začal na Orave viesť nový život.

Ked hodnotime uplynulých 20 rokov vidíme, že v tomto období nastali obrovské zmeny a pokrok. Nestačili sme to ani sledovať. Z vojnových zničení dvakrát preorané frontami vzniklo nové, Ludové Poľsko. Behom tých 20 rokov Ludové Poľsko prevedlo pozemkovú reformu, dalo zem ľuďom, ktorí na nej pracovali, rozbudovalo obrovský fažký priemysel, prebudovovalo štruktúru vnútorného obchodu, pozdvihlo osvetu, ktorá prišla do všetkých kútov krajiny. A čo je najdôležitejšie, zaistilo hranice na Odro a Nise, aby sa už nikdy naše a budúce pokolenia nedožili hrôz vojny.

Popri týchto veľkých udalostach ceļoštátneho významu nesmieme zabúdať na to, čo sa zmenilo na našej Orave. Jablonka, ako jedna z prvých obcí na Orave obdržala elektrický prúd. Bolo vybudované lycée so slovenským vyučovacím jazykom. Z tejto školy výšlo už veľa absolventov, spomedzi nášho oravského ľudu.

(POKRAČOVANIE NA STR. 9)

NEBEZPEČNÝ ČLOVEK

blianskej strany, ktorá predsa bola stranou Abrahama Lincolnu.

Tieto o podobné otázky začala si klásť verejná mienka skoro celého sveta, a predovšetkým Európy na druhý deň po konvencii, ktorá priniesla to znepokojujúce a — napriek všetkému — neočakované rozhodnutie. Samozrejme je fažko nať odpovedať, najmä v rámcu krátkeho fejtónu. Jedno sa však zdá byť vecou úplne istou: voľba Goldwatera je výstrahou pre tých, ktorí sú zodpovední za stvářňovanie sa psychiky mladých pokolení, za stvářňovanie sa vedomia, za rozvoj intelektu.

Zmaterializovaná americká kultúra, ktorá triumfálne vskročila tiež aj do určitých kruhov západnej Európy, nekultivuje intelekt. Prílišné zjednodušovanie javov, propagovanie masového odberu comicsovej literatúry a odvýkame od samostatného myšlenia, vypracovávanie nejakého štandardného modelu televíznej kultúry je určite veľmi dôležitým — hoci nie jediným — elementom, ktorý, čiastočne vysvetluje posledné udalosti na vnútornej scéne politického života USA.

Goldwater stal sa zosobnením krajnosti nielen vďaka svojim výpovediam, ale tiež vďaka veľmi jednoznačnému typovi ľudu, ktorí sú jeho prívržencami. Rozhodol sa zveriť svoju kampaň na kandidáta nie tradičnému stránkemu aparátu, ale ľuďom novým, malo znáym alebo úplne neznáym v celostátnom merítiku. Nakoľko stali mimo aktívnu republikánskej strany, tito ľudia mali na výber len dve možnosti, alebo použitie všetkých metód, aby spolu s Goldwaterom vyplávali na povrch politického života alebo spolu s ním prehrali veľkú príležitosť. Preto začali používať veľmi špeciálnu taktiku, ktorú

politiky sily“, interview pre také tlačové orgány ako „Soldaten Zeitung“ hľásna trúba revizionistov, odvetovcov a bonských militaristov. Európske pravičiarové kruhy popierajú Goldwatera aj pre jeho povolávanie sa na Bullesu spolu s jeho koncepciou „balancovania na pokraji vojny“, najmä však zaisťujú mu ohľady bonských militaristov deklarácie v záležnosti práva vlastnenia jadrových zbraní členmi NATO.

Všetky dôležitejšie prejavy, vystúpenia Goldwatera sú pripravované jedným z jeho popredných poradcov — Karlom Hessom, ktorý má funkciu zodpovedajúcu funkciu šéfa tlačovej kancelárie. Ako najbližší spolupracovník, je jednou zo zaujímavejších postav v kabíne senátora z Arizony.

Od najvýznamnejšej mladosti spojený s krajne pravičiarískymi hnutiami bol svojho času známy neobvyklé prudkými útokmi na prof. Roberta Openheimera a pohľadom vými poznámkami o Albertovi Einsteinovi. Tento jeho postoj bol doktorovaný rasistickými zreteľmi. Hess je zúrivým antisemitom. Bol horlivým zástancom Mc Carthyho a volal po „zobratí pušky do ruky, aby rozohnal komunistickú konspiráciu v USA“. Jeho práca pre Goldwatera dá sa vysvetliť tým, že židovské kruhy v USA uznali Goldwatera za kresťana ako člena prezbiteriánskej cirkev.

Tažko je vyhnúť sa poznámkam, že priezvisko Hessa priomína hitlerovských zločincov tým viac, že jeho mentality je dosť podobná tamtým. Tým viac, že celé hnutie Goldwatera má odporné vlastnosti krajnosti vyjadrujúce sa o.i. v rasovej nenávisti voči Černochom. Goldwater je nebezpečným človekom.

**WIELKI KONKURS „ŽIVOTA“
NA ROK 1965
dla doręczycieli
i naszych czytelników**

**KAŻDY KTO POZYSA PRENUMERATORÓW „ŽIVOTA“ NA CAŁY 1965 ROK WEŹMIE UDZIAŁ
W KONKURSIE Z CENNÝMI Nagrodami.**

NAJBARDZIEJ WARTOŚCIOWE Nagrody otrzymają ci, którzy pozyskają NAJWIĘCEJ PRENUMERATORÓW „ŽIVOTA“ NA CAŁY 1965 ROK.

Szczegóły konkursu i rodzaje nagród powinny w następnym numerze.

Nagrody będą przyznawane przez komisję, w skład której wejdą przedstawiciele Redakcji, Wydawnictwa „Prasa Krajowa“ i Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego.

POEZIE NAŠICH DNI

Oblast Warmie a Mazur byla před vákou územím hospodářsky zaostalým. Byla zdrojem levné pracovní síly pro západoněmecký průmysl a základnou pruského „Drang nach Osten“. To bylo údělem tohoto území, vyvražděného Polskem ohněm a mečem. A v údobi poslední války byly Warmia a Mazury vskutku hodně zničeny. Navštívil jsem jednu obec, kdysi vesničku, dnes už se chlubí městskými právy. Nazývá se Miłakowo a leží v okrese Morąg. Před dvaceti léty zde vybuchovaly granáty a srovnávaly se zemí domky, nevhly se ani kostelu. Ticho, které nastoupilo po přesunutí fronty, přineslo svobodu a návrat této země do vlasti. Návrat se vši tou přítěží zaostalosti a zničení.

Dnešní Miłakowo je názorným dokladem změn, které nastoupily v celém Olsztyńském vojvodství. V tomto vojvodství bydlí už 930 tisíc polských obyvatel. Z toho $\frac{1}{4}$ tvoří mládež, zde narozená a vychovávaná. Špunt se honí po Miłakowě, mládež se namlovává v místním parku a určitě si myslí, že tomu tak bylo vždycky. Hřiště, a kulturní dům hned na začátku obce, kostel se dvěma oltáři, zdravotní křídlo, dokonce několik zářivek, osvětlujících tzv. centrum a dále květinové záhony, veselý dětský koutek s malým kolotočem. Dějiny jejich rodinště je zajímají pravděpodobně méně než nový druh tance nebo životopis kosmonautů, nebo modely nových aut zahraničních turistů. Možná, že někdy bude tato historie opracována jedním z těchto mladých, jestli snad vystuduje historii nebo sociologii. Už teď si můžeme přečíst dějiny místního kostela, které napsal zdejší kněz a pověsil je hned za portálem v rámci z roku 1898. Stojí za přečtení. Polovina ob-sahu se týká let 1315 — 1821 a druhá polovina 1945 — 1955, do 19. — 20.XI. Dočteme se, že:

1315 — dávné Miłakowo povstalo z původní osady Prusů, kteří přicházeли do háje bohů.

1325 — počátek stavby kostela sv. Elžbiety, z podnětu a nákladem tehdejšího biskupa onoho území.

1350 — dokončení a vysvěcení kostela.

1466 — odtržení miłakowské farnosti od biskupství warmijského a začlenění do biskupství chełmijského.

1482 — renovace velkého oltáře v tomtéž kostele zásluhou farního kněze Michała Sonenborna.

1486 — 90 — oprava kostela sv. Elžbiety zásluhou farního kněze Bartołomieje Langheho.

1538 — kostela sv. Elžbiety se zmocnili místní luteráni.

1606 — miłakowští katolíci opanovali kostel

1660 — podruhé místní luteráni si přivlastnili kostel sv. Elžbiety.

1685 — příšerná epidemie moru a cholery vylidnila Miłakowo a celou farnost.

1772 — připojení Miłakowa zpět k Warmii a založení katolické farnosti při kosteliku sv. Vojtěcha. Péče o farnost Miłakowo je svěřena duchovním farnosti Eldyty Wielkie.

1821 — Císař Napoleon vraci polským katolíkům v Miłakowě kostel sv. Elžbiety a kněž Józef Braun vysvěcuje kostel a současně přestěhovává veškeré farní úkony z kostela sv. Vojtěcha.

1813 — zhoubný požár, který založili vrahové katolicismu, ničí kostel sv. Elžbiety, z něhož zůstaly pouze vnější holé zdi. Spálil se vnitřek kostela, a propadlo se první patro věže. 1814 — 20 — polské a katolické obyvatelstvo obnovuje kostel.

1821 — potřetí místní luteráni odcizují katolíkům kostel sv. Elžbiety a přestavují jej na sbor.

1945 — leden. Částečně zničena věž, poškození stěny následkem války.

1945 — kostel odebírá katolická farnost v Miłakowě.

1947 — věž kostela sv. Elžbiety dostává novou kopuli zásluhou faráře Atanazeho Ludwika Piątowského.

1948 — 8.VIII. vysvěcení kostela sv. Elžbiety a rekonsiliace.

1949 — 51 — oprava věže zvenčí i vnitří a přeložení střechy na celém kostele.

1952 — 53 — oprava poškozeného stropu, odstranění prostředního balkónu a kruchty, omítání celého vnitřku kostela, přístavba sakristie, obezdění třech oltářních mens a presbiteria. Postavení velkého oltáře, úprava balustrády, vymalování vnitřku kostela a zasklení oken, ohrazení kostelního hřbitova.

1954 — postaveno novou kazatelnu a dva postranní oltáře Matky boží ostrobramské a sv. Vojtěcha. Zakoupeno do kostela 4 koberce a kostelní náčiní. Zavedeno elektrické osvětlení. Oprava uškozených kostelních lavic.

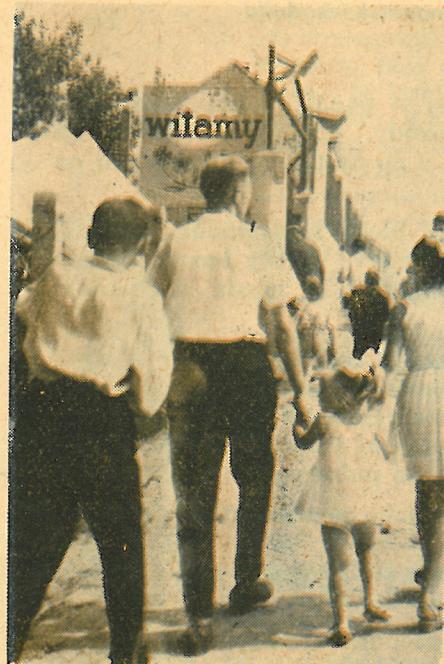
1955 — pod kruchtou zainstalováno oltář sv. Ant. Paderewského a oltář sv. Jana Kantého. Úprava kostela sv. Elžbiety v letech 49 — 55 byla provedena zásluhou faráře Władysława Włodyky a komitétu pro výstavbu kostela.

1955 — 19. — 20.XI. — vysvěcení 5 nových oltářů v kostele sv. Elžbiety a biřmování věřících, které udělil Je-ho Exelence kněz dr. Stefan Biskup-ský, ordinář warmijské diecéze.

Potud vývěska. Pokud jde o její historickou část, autor ji nemůže oce-nit aniž by neprostudoval příslušný historický materiál. Avšak údobi posledních dvaceti let mám před sebou

— oltáře, koberce, elektrické osvětle-ní, lavice. Propaganda západních lhářů a štěkaček o pronásledování víry v Polsku má opravdu hodně „krátké nohy“. Stejně „krátké nohy“ jako žvanění o tom, že naše západní území je pouští a rumištěm. Z hlediska Bonnu nebo Mnichova tito publi-cisté vidí pouze to, co se jim hodí. S faktu vůbec nepočítají. Ale „bohu díky“ fakta promluvají k nám. K oby-vatelům Miłakowa, Warmie a Mazur a celého Polska. S fakty jsme počítali vždy a nyní, po 20 letech, obzvláště.

Miłakowo se liší tím, čím se liší Warmie a Mazury. Průmyslová výro-

ba na tomto území je 2 krát vyšší než byla před válkou. Tehdy zde neexistovaly závody, které by zaměstnávaly nad 500 dělníků. Dnes je takových závodů 10 a dva dosahují stu-vu zaměstnaných nad 1 000. Olsztyński průmysl dává zaměstnání 43 tisícům dělníků, kteří ročně vykazuji globální výrobu v hodnotě 10 miliard zlotých. Zemědělství, jehož start byl výjimečně obtížný, se také může pochlubit dobrými výsledky. 700 PGR pracuje na výrobních základnách vytvořených od samých základů. Mechanizace se zasloužila o to, že na 100 ha pracuje dnes 36 lidí, kdežto před válkou jich pracovalo 78. Globální hodnota zemědělské výroby přesahuje 11 miliard zlotých. Warmie a Mazury to je také třetí, pokud jde o velikost a význam, turistická oblast. Ročně navštěvuje tuto oblast více než milion turistů.

Na tomto vyčíslení se podílí také Miłakowo, v němž zhruba hodnota provedených pracovních úkonů činí téměř jeden a půl milionu zlotých. Avšak ne vše doveze vykázat statis-tické vyčíslení. Řekněte sami, jak by mohla statistika vykázat náladu lidí, jejich ctizádostivé úsilí, jejich vla-stenectví? To dokáže pouze poezie...

MARIAN KAŚKIEWICZ

NA

JANTAROVEJ

CESTE

DEVÍN - 1964

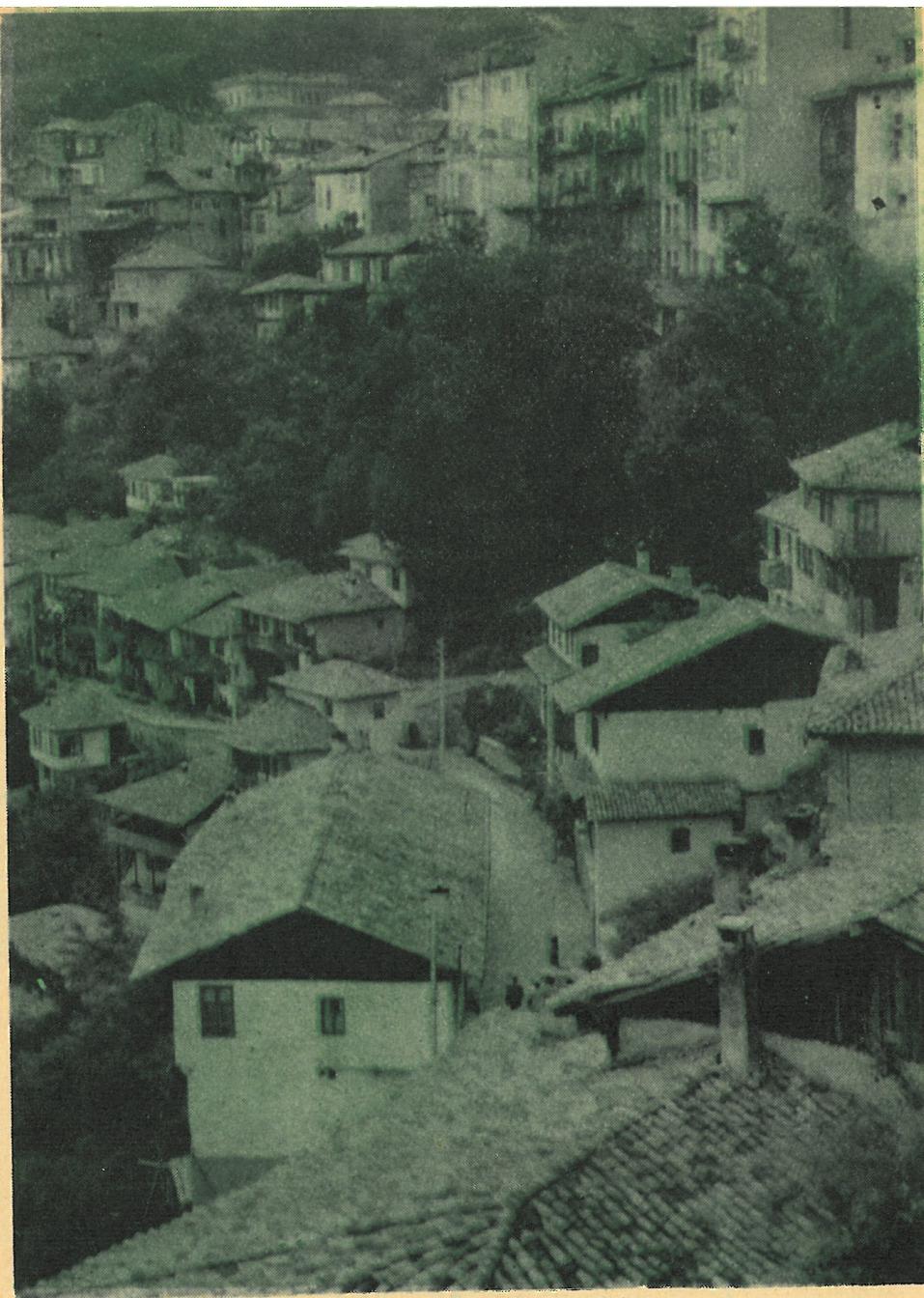
Po prvýkrát bol som bez žiadnych formalít na Devine. Asfaltovou cestou z Bratislavou k sútoku Moravy a Dunaja je to kúsok. Tu vysoko nad okolím týcia sa ruiny zámku, trčia na osamotenom pahorku a zhliadúvajú sa vo vode. Fotografovať sa nesmie — veľká škoda! Bolo by hodno zvečniť tú prísnu krásu, historické miesto, kde jantarová cesta vedúca od Baltu križila sa s vodami Dunaja.

Tomuto okoliu je treba veštíť veľkú turistickú budúcnosť. A hoci doteraz o tom sa nemyslelo, lebo pocituje sa nedostatok sprievodcov, motelu, parkingu, predsa je vidieť že taká idea dozrieva. Smie sa bez obmedzení navštievať toto okolie, na úpäti Devína buduje sa nádherný amfiteáter. Mojim sprievodcom bol mladý žiak, mestný obyvateľ. Zaviedol mňa na vrchol kratšou cestou a nie serpentínu. Porozprával mi, že chytili tu skalného orla, ktorý si uvil hniezdo v prieplasti a veľa iných záležitostí, ktoré nemali veľa spoločné so samotným miestom. Dolu pod vrchom tábalo v stanoch ešte trocha podobných žiakov. Pred hostincom popijalo sa víno.

A predsa Devin, to sú dejiny. Na jeho úpäti už v dobe kamennej býval človek. V jeho susedstve, v osade Carnuntum rímske legie strážili prechod do Panónska. Tuna pôsobili Cyril a Metód bratia zo Solune. Ne-hovoriac už o nových dejinách devínskej vodnej brány.

Táto brána, kde kopianec svoje vody zúžoval sa Dunaj, nestala sa nikdy mestom na ktorom sa budovali mosty. Kupci a bojovníci obchádzali to miesto. Radšej prepravovali sa cez Dunaj pri Viedni alebo pri Bratislavu, predtým menovanéj Poznaňom, neskôr Pozsony alebo Presburg. Ale Devín vládol, bol kľúčom obchodu a vojny.

Teraz stane sa určite turistickou atrakciou a bude označený v medzinárodných turistických sprievodcoch tro-mi hviezdičkami.

Tirnovo — kolíksa bulharských dejín

Bulharsko je krajinou v ktorej si podali ruky, romantika minulých storočí a majestát prírody. Človek má dojem, že príroda bola tu neobvykle štedrá, a čo nestačila, domaľovali na jej barevné plátno ľudia.

Venec všetkých bariev: ružový, biely, tmavomodrý, zelený, modrý a červený — lesov a vinohradov. Všetky barvy maliarskej palety, medzi ktorými nachádzajú sa mesta a dedinky, trblietajúce sa červeňou striech.

Bulharské stavebnictvo vzbudzuje nadšenie nielen svojou architektúrou prirodzeným spôsobom spojenou s rytmom prírody, ale aj špecifickým čarom svojej starožitnosti, legendami, mlčaním tisícročných ruín a modernými palácmi zo skla, akými sú hotele a penzióny čiernomorského pobrežia.

Krištaľové morské vody s názvom mierne klesajúcim do hlbín, s vencom zlatého piesku, popri ktorých od 6 rokov rastie „Riviera východu“ — Zlaté Piesky a „Flórida“ nad Čiernym morom — Slnečné pobrežie.

Stretávajú sa tu obrovské skalnaté masívy so stepným charakterom Podunajkej roviny. Hned' popri týchto sa k nebu vrcholkoch Pirinu otvárajú sa prieplasti bez dna — Padovcové doliny, v ktorých iskria sa vody strieborných jazier a riek. Južné slnko pobrežia cez 280 dní do roka a večné snehy Balkánu. Skutočný sezám krásy a dojmov.

Tam, kde medzi zelenou lesov a sadov južného ovocia stretávajú sa Podunajské roviny s mohutným horským pásmom Starej planiny — Balkánu, od ktorého vzal pomenovanie celý poloostrov, kde rieka Jantra ked' prerazila tvrdé skaly vije sa osmičkou okolo vytvorených sebou pahorkov — nachádza sa perla bulharských dejín — Tirnovo.

Toto bývale hlavné mesto Bulharska spájajúce krásu prírody s búrlivou minulosťou krajiny, vznáša sa na strmých vápencových skalách, vytvárajúc v centrálnej časti mesta skutočný amfiteáter.

Tisíce najrôznejších domčekov, so strechami krytymi červenou škrídlou, ponorených v morí zelene a bariev: broskýň, hrušiek, jabloní

a vinohradov. Domky zachytené na skalách, jedné nad druhými, bez dvorov, ako veže vznášajú sa nad kamennými, úzkymi uličkami, sklánajú sa nad prieplasťami, zhľadúvajú sa v tečúcej dolu ako tajomný meander Jantre. Vyrástajú v sade, kde len našli pre seba kúsok voľnej zeme alebo skaly. A ked' večer zažaria elektrické lampy, svetlá mesta tvoria nádherné girlandy zavesené nad tmavým tokom rýchle tečúcej rieky.

Tirnovo už v 12. storočí bolo fažko dobyvateľou pevnostou bulharských bojarov — bratov Asena a Petra, bojujúcich za oslobodenie krajiny spod skoro dvesto rokov trvajúcej byzantskej nadvlády. A ked' krajina bola oslobodená a vznikol druhý bulharský štát — Tirnovo stalo sa politickým, nábo-

STRETNUTIE PRÍRODY

ženským a kultúrnym centrom celého Bulharska, ktoré prežívalo nové obdobie nádhery.

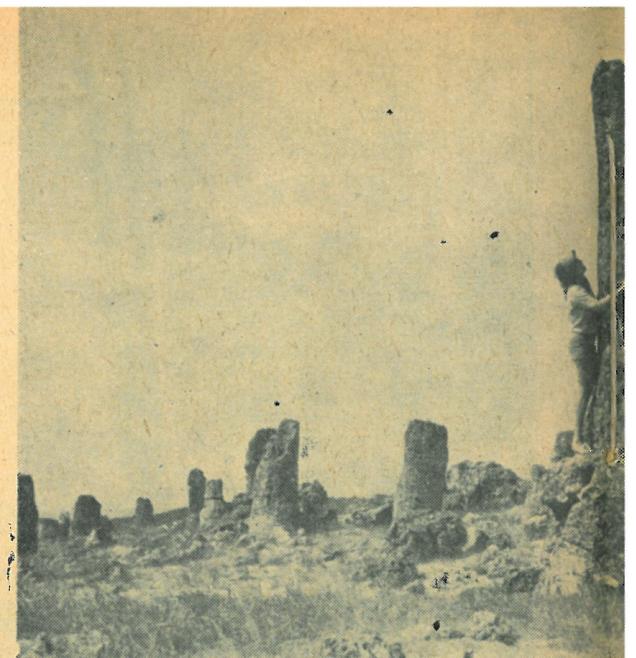
V nasledujúcich storočiach v Tirnove prepuklo niekoľkokrát povstanie proti tureckým dobyvateľom. Tu roku 1890 vznikla prvá socialistická skupina a o rok neskôr konal sa prvý socialistický súzad. Tu vznikla prvá bulharská ústava. Súčasne na základe uznesenia Rady ministrov Tirnovo bolo vyhlásené mestom-múzeom, ktorého dejiny boli neobvyklé, ako celé dejiny Bulharska.

Bolo obývané ľuďmi od najdávnejších čias. V zemi tejto krajiny, ležiacej na križovatke cest vedúcich z Ázie do Európy, stretávajú sa pozostatky všetkých historických období. Desiatky kmeňov a národov zanechali po sebe stopy často vyspej kultúry. Najstaršie náleziska počítajú 50 tisíc rokov.

Už pred mnohými tisícmi rokov toto územie obývali trácke kmeňe, ktoré založili vlastný štát udržujúc oživené styky so starožitnými Gréckimi. Medzi 4. a 2. storočím pred našim letopočtom dostali sa prechodené pod nadvládu Macedóncov a neskôr cez päť storočí žili pod rímskou nadvládou.

Početné stopy po tráckych kmeňoch stretáva turista počas púte dnešným Bulharskom. V slávnej doline rúž, nedaleko mesta Kazanlik, ktoré je známe vo svete produkciou ružového oleja, nachádza sa výborne zachovala hrobka Trákov z 3. storočia pred našim letopočtom, v ktorom jediné svojho druhu fresky nástenej maľby zobrazujú scény zo života tráckych kmeňov a ich vodecov.

V období byzantského cisárstva terénni dnešného Bulharska zavládli Slovania, ktorí prišli zo severu. Neskôr, roku 679, prišla sem znad Volgy skupina tureckého ľudu Bulharov, ktorí na ruinách štátu Trákov a rímskeho impéria, v bojoch s byzantským cisárstvom r. 681 založili vlastný štát. Po čase, behom dvoch storočí, Bulhari podľahlí úplnej slávizaci, zachovávajúc len svoj názov.

Podobný prirodny úkaz nachádza sa len v Brazílii. Kamyni, skladajúci sa z pozostatkov vyvrásnených erózii. Na fotografii vidíme fragment toho niekoľkorič

svoje hranice
ských vojsk
be stopy vý
staroslovans

Ale boje
1242 vyteri
dy podkoni
slabené rozi
Tirnovské
vnútornými
né účinne
hroznému
manským
 stavou p
storočia, po
dobýjanie
va. Ku konu
vpád ukonč

Výpravu,
čarsko a Po
kopoli a l
lom vyhne
skončili s
tom v hor
rod upadol
a krajina s

Podľa mno
rokov bolo t
menovanu
chlapci bli
posilňovali
rov, dieťa
obyvatelia
práv. Kad
trestanými
gazdovstvím

Nastal n
ci maraz
teratúry a
a národy v
kláštorech
a v Rilskom
tom inak

Ale pna
rod neupe
nerovným
kali sediak
ne Turkmi
nes mohu
statky a m
ktorých in
okolitých ob

Jedna z ne
tureckým
rej „venčí
ruk a bish

MÁ CHIROMANTIA BUDÚCOSŤ?

Veľa už nechýba a armáda veškýň bude musieť bojovať s mohutnou konkurenciou: vedeči sa začali vážne zaoberať „čítaním z ruky“. V jednotlivých prípadoch tvar čiar na vnútornnej strane dlane dovoluje odborníkom s veľkou pravdopodobnosťou predpovedať... budúcosť diefa.

Dovolte však jedno za druhým. Objavenie spojenia medzi dedičnosťou a tvarom čiar na prstoch a dlaniach ľudských obrazilo pozornosť vedcov na oboz od storočia rezervovaný pre šarlatašov. Už dávno, pri príležitosti skúmania otlačkov prstov a dlani v kartotekách zločincov spozorovali, že napr. istý typ rozumovej zaostalosti je sprevádzaný často tzv. opičiou čiarou — čiarou ktorá sa tiahne krížom cez dlan. Samozrejme to neznamená, že opičia čiara je známkou vrodenej duševnej choroby — má ju na dlaniach chorími ľudmi tato čiara sa vyskytuje častejšie.

Popri celej úbohosti vedy o psychických chorobách výskumu zistili predsa časte spojenie medzi vrodennimi onemocneniami tohto typu a zmenami v stavbe tela alebo nenormálnym počtom chromosomov zdelených diefom. A ďalej: že tie isté „nedostatky“ chromosomov majú vplyv na určité, typické príznaky v tvare čiar na prstoch a dlaniach. V súhlase s mienkou dánškeho odborníka v tomto obore, dr. Gunnera Schmidta, výskumu nad zvláštnosťami chromosomov na základe kresby dlane, dávajú už lepšie výsledky ako laboratórne výskumu buniek v krvi a v tkanicach.

Je známe, že proces formovania papilárnych čiar začína sa v 2, 3 týždňi tehotenstva a končí sa v piatom mesiaci tehotenstva. Bolo tiež zistené, že čiary, ktoré príroda vytvára na ľudskej dlani zoskupujú značný počet nervových končekov prevádzajúcich pocit dotyku (tam majú svoj pôvod silne rozbudované nervové spojenia medzi týmito čiarami a mozgom). Preto: je možnosť, že zmeny v mozgových buňkach plodu v období medzi druhým týždňom a piatym mesiacom tehotenstva môžu byť — berúc do úvahy ďalší rozvoj tejto vedeckej chiromantie — „vyčítane“ z dlane nemluvnata. Súčasna veda o príčinach zmen v mozgových buňkach plodu je veľmi obmedzená. Preto je možné, že pozorovanie javov od prvých dní života človeka môže rozlúštiť tajomstvo?

Ale diagnostika v obore psychických onemocnení to je len jeden z oborov budúceho pôsobenia „lekárov — chiromantov“. Pred nedávnom dvaja významní anglickí výskumníci P. A. Davies a A. Smallpiece previedli dlhé sériu vyšetrovania detí s prichliadnutím tvaru čiar na ich dlaniach. Bolo dokázané, že medzi dieťmi z tzv. „opičiou čiarou“ na dlani zaznamenáva sa trikrát viac prípadov primalej váhy, štvornásobne väčšia úmrtnosť v prvom mesiaci života ako aj značne viac fyzických nedostatkov ako u detí s klasickým tvarom čiar. Tento odklon od klasického tvaru čiar zdá sa byť dôležitým signálom, že dieťa je vystavené na viac nebezpečenstiev, že je slabšie. Vedeči už dnes predvídadú, že dlaň človeka bude v budúnosti pomocnou mapou diagnóz mnohých rôznorodých vrodenných onemocnení, ktoré sa dajú liečiť s dobrými výsledkami.

Je treba predpokladať, že v nedalekej budúnosti tvar dlane človeka dovolí lekárom vyčítať z ruky diefa aký osud čaka človeka, zasahovať do jeho budúnosti dostatočne rýchle, aby ju zmeniť.

(bk)

PERLIČKY

AKO VYPADAL BONAPARTE?

O Napoleone písalo sa už veľa. Ale len teraz odhráli sme presný portrét císařa Francúzov od anglického majora Henry Burbury, ktorý strávil veľa dní s Bonapartom:

„Napoleon mal štvorcovú tvár s dvojitou bradou, čierne vlasy, bledú pleť a telo ako by napuchnuté. Šikovný nos, pekné ústa, ale jeho zuby boli pokazené a špinavé... Bol vždy väzny a pripomína skôr melancholiku.“

SU VZORNÍ MANŽELIA

Najstarostlivejším manželom je datel. Keď samička začína v dutine sedliť na vajíčkach, samček začne murováva dutinu, nechávajúc len malý otvor. Jedná sa o to, aby samička bola chránená pred zmizami. Cez celé toto obdobie krmi ju samček. A on, neprijíma žiadnu potravu až pokym sa nevyliahu mladé.

CESTA K SLÁVE

Americký básnik Edward T. Brewster píše svoje básne na opačnej strane toaletného papiera, ktorý potom odovzdáva do obchodu.

„Je to posledný pokus upozornenia verejnosti na moju lyriku“ — oznamil básnik novinárom.

NA POLOVÁCKE

Udalosť sa odohráva v lesse na rovnku. Poľovník, ktorý pricestoval z Európy mieri puškou na slona, ktorý nah utocí. Vtom zaznieva hlas jeho manželky: — Neboj sa, nič sa nestane ak netrafis. Za ním je ďalší.

REFLEX MESIACA

Smiech je rodným bratom sily (Ruské príslovie).

„Zili by sme dvakrát dlhšie, ak by sme v prvej časti života nenadobudli zvyky, ktoré krácia druhú polovicu života“ (zo spovede šesdesiatročného).

Poľskí turisti na uliciach Plovdivu, ktorý vznikol za rímskej ríše.

RODY S HISTÓRIOU

ante pred útokmi byzantských. Keď zanechal po sebe vyspejú kultúry a bohaté rímske písomníctvo.

pojedol Byzanciou a od roku 1259 sa čerpavajúce tatarské vpádomi sily Bulharska. Orebítim na dva cisárstva: a Vidinské a zmietať mnohymi spormi, nebolo schopné sa brániť proti novému u nebezpečenstvu — oslobodiť Turkom, ktorí pod zásahom ťažiaca v polovici 14. pili sa z Malej Ázie pre do Balkanského poloostrova 14. storočia Turecký oriešok rozkvet Bulharska.

ky ktoré podnikalo Maďarsko, v r. 1396 pod Národnou varnou za účinom Turkov z Balkánu sa nezdarom (napíšeme o tom čísle). Bulharský národ do prišerného otroctva a stala sa ruinou.

ne Bulharsko skoro 500 luctureckou provinciou ponúkalo Rumeliu. Bulharskí boli odoberaní rodičom a do turecké pluky jančavata brali do haremov, a zavádzaní všetkých akých pokusov o odpor bol finančný a pálením ich ie.

niekoľko storočí trvajúce v rozvoji kultúry, literatúry a život kultúrny sústredieval sa hlavne rok, najmä na hore Athos skom kláštore (napíšeme o tom čísle).

ensledovaný a ničený násťoval. Občas započíval iba za oslobodenie. Prepušťali vzbúry krvavo tlmečami. V dedine Batak podarilo vidieť smrteľné pozornosť 400 mužov, žien a detí, ktorí boli toporom na očiach a obyvateľov.

mných dnes činných hnešit (v Plovdivi), v ktorom po obradnom umyti sa modlia sa Allahu.

TRAMÍN
vína kráľ
(víno mého priebele)

Brachu, to si zbystřím zrak!
Odkud pak máš to víno? Kde se rodí?
Na Slovensku — v Modre? Jen se tvar.
Na oltár spis, než hřišníkům se hodí!

Radost naň pohledět!
Který květ zastřel by ty barvy jasné?
Vůně ztrácej svou moc — jako noc
zlatu vedle něho hasne.

Bláznovství v něm není jed,
aby přes hlavu tě uholilo.
Mírné, klidné, bez freje, stejně je,
jak v hroznech, když si snilo.

Jeho kroky, řek bych,
po stupních stoupají, jak zkušeností je,
vznešeně, ne o překod jako skot,
do paláců fantazie.

Svěžest nechá na ústech, jako dech
lehounce se dotkne patra,
srdece se v něm nezmýlí, posílí
a v klidu nechá játra.

lej víno, najmä v južných
oblastiach".

A dalej...

„Veľmi populárna je borovička, známa je aj slivovica a čerešňovica. V poslednom čase stále viac sa šíri medzi slovenským ľudom zvyk pitia kávy a čaju. Pálenka po prírade víno podávané s jedlom po skončení nejakej práce dlhšie trvajúcej menuje sa — podľa druhu práce — doorník, dokosník, domlatník (po ukončení mlátenia). Pri pálení pálenky ovijajú kotol trním, aby bola tuhá".

Citovaná kniha pochádza z obdobia keď spotreba vína na hlavu obyvateľa Československa činila 7,2 litra ročne. Posledné údaje z roku 1958 ukazujú, že spotreba vína na hlavu obyvateľa činila 9,5

nýza slávili sa mnohé sviatky spojené s vínom menované sa dionýzie malé, antesteria a lenaje. Malé dionýzie čiže vidiecké slávili obyvateelia Atiky koncom decembra a začiatkom januára pre uctenie obdobia otvárania nádob s mladým vínom. Vtedy krovou obetovaného bohu kozla polievali korene vínej révy. Potom nasledovali ludové zábavy, procesie ako aj predvádzanie komédii a tragedií. Antesteria boli sviatkami slávenými v Atike a Jone od 11-13 Anthesterionu

od zlého, ustálil jeho matruku a vek, vo svojej práci používa stroje hodne 20. storočia. Používa dokonca polarograf a iné pre laika neznáme zariadenia. Zaoberá sa týmto od skorej mladosti. Má rodinne a vlastné tradície obchodovania vínom, vďaka ktorým výrazne prešiel peklom súkromnej konkurencie a teraz je vína kráľ. Bol som v pohostinnom dome Farkašovcov, stratenom v rade podobných domov v Modrej. Pil som tam víno a k tomu aké víno. Podobne pil som len v

TRAMÍN — vína kráľ

litra. Ako vidíme nastal vzrast spotreby vína. Ostatne nielen vína. Napriek boju s alkoholizmom štatistické údaje ukazujú, že v prepočítaní na čistý spiritus ročna konzumcia v prepočítaní na hlavu obyvateľa stúpla z 3,4 litra v roku 1936 na 4,6 litra v roku 1958. Dobrá medicína z pesničky robí karieru.

Ale nás zaujíma len víno. Vo svojej zelenej podobe vidíme ho na juho-východných stokoch Malých Karpát — od Bratislavu cez Modru a ďalej. Tu v Modrej víno má svoju svätynu a svojho Dionýza inač pomenovaného Bakchusom.

Pripomeňme si grécku mytológiu. Dionýzos alebo Bakchus bol synom Zea a Semele, bohom vinnej révy, vína a plodných sôr prírody. Práve on naučil ľudí pestovať vínnu révu ako aj dorábať z nej víno. Bol považovaný za mierného a dobrého boha, ktorý krotil dokonca divú zver. Putoval po všetkých krajinach na voze obklopený bakchantkami a satýrmami. Osílkom nesúcimi vrečia s vínom, za hlučnej hudby flaut a bubienkov. Na počest Dio-

(február-marec). Prvý deň otvárali sa sudy a chutnalo sa mladé víno ako aj konali sa symbolické zásnuby manželky archonta basileusa s Dionýzom. Druhý deň, pomenovaný „sviatkom džbánov“ kanali sa preteky v piti vína. Víťaz ako odmenu obdržal kožený miešok vína. Deň sa končil veselou procesiou. Treći deň bol pôst a skladali sa obete ako aj prestierali sa stoly pre zomrelých. Lenaje sa slávili v mesiaci Gamelón (január-február). Po slávnostných obetiaciach v najstaršom chráme, tlačilo sa prvé víno. Do IV. storočia pred našim letopočtom Dionýza zobrazovali ako bradatého muža. Neskôr — ako krásneho mládenca, obyčajne s vencom na hlave, držiaceho v rukách pohár a tyrs (palica ovinutá vínou révou). Obetovali mu vinnu révu, brečtan, vavrín, delfíny a osly.

V Modrej Dionýzom je inž. Farkaš. Je riaditeľom Ústavu pre výskum vína. Nemá bradu, mládencom tiež nie je, ale asi pozná všetky tajomstvá zlatistého alebo krvavo červeného nápoja. A hoci vie podľa chuti odlišiť dobré víno

Murfatlar v Rumunsku. Toto jediné slovo Murfatlar stačilo, aby sme sa s Farkašom porozumeli. Jeden z jeho hostov z Čiech pri tomto víne napísal básničku na oslavu slovanského vína. Nemám právo prehradiť autora, ale po prvej nie je to básnik a po druhé známy v republike človek. Básnička však uverejňujem. Lebo nie každý bude si ju môcť prečítať u inž. Farkaša kde visí medzi inými pamätkami.

Vinohradníctvo je v Československu zvláštnym oborom poľnohospodárstva. Má už starú tradíciu. Už v rokoch 1870-80 boli tu vinohradové plochy 40 tis. ha. Neskôr — plocha určená pod vinohradiny sa zmenšovala a pred vojnou činila už len polovicu. Údaje z roku 1958 ukazujú, že plocha vinohradov činila vtedy 24.310 ha. Ale keď v rokoch 1934-38 zbieralo sa 66.160 ton hrona, v roku 1958 93.274 ton. Hektarový výnos stúpol v tomto období z 38,7 q na 50,6 q. A stúpa nadalej. Je to tiež zásluhou inž. Farkaša, ktorý „vládne“ v Modrej odkiaľ sú naše fotografie.

MARIAN KAŠKIEWICZ

Vo vinární U františkánov v Bratislave mládež. Tá, ktorú sa obyčajne menuje jazzovou. Ale táto nomenklatura na ktorú sme si zvykli líši sa od skutočnosti. Nehrá tu na jazz, nespievajú sa v jeho rytme pesničky. V ľavom kúte sále cimbala. Nevidíš mu tvár. Naklonený nad nástrojom jemne udiera palčíkmi na struny. Je starý, veľmi starý, ale jeho pohyby sú mladé keď hra.

Nepi šuhaj, nepi vodu
Lebo v vode žaba brodí
Ale sa ty napi vína
To je dobrá medicína.

Sála sborove spieva. Pospevujú dokonca cudzinci, strhnutí rytmom ľudovej piesne. Cimbala dostáva pochár. Jeho asistenti (od pitia nie od hry) rýchle sa s ním vyporiadavajú. Takúto náladu rodí víno, náladu pokojnú, veselú. Rýchle pijem nie-

**REDAKCJA „ZIVOT“ OGŁOSIŁA KONKURS
P.N. „NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIE W MOIM
ŻYCIU W OKRESIE XX-LECIA PRL“. NAPŁY-
NEŁO WIELE LISTÓW. PIERWSZĄ Nagrodę
— APARAT FOTOGRAFICZNY „START“ OTRZY-
MUJE AUGUSTYN BRYJA ZA KORESPONDEN-
CJĘ P.T. „TOTO-LOTKA NEHRAM“ ZAMIESZ-
CZONĄ W NUMERZE 7/64.**

Níže uvedení autorzy listów otrzymują nagrody książkowe:

1. Jan Otrębiak — Orawka
2. Maria Pojedyncowa — Łapszanka
3. Ludwik Tokarz — Łapszanka
4. Ilona Kapolkowa — Łapszanka
5. Franciszek Jendrusiak — Łapszanka

KONKURS ROZSTRZYGNIĘTY

A oto nazwiska autorów listów, którzy wzięli udział w naszym konkursie:

1. Augustyn Bryja
2. Jan Otrębiak
3. Maria Pojedyncowa
4. Ilona Kapolkowa
5. Ludwik Tokarz
6. Franciszek Jendrusiak
7. Jan Pawłak
8. Stefan Majerczak
9. Ludwik Matong
10. Józef Surma
11. Ignacy Juraszek
12. Ludwik Mlynarczyk
13. Franciszek Bednarczyk
14. Franciszek Chalupka
15. Zofia Sowa
16. Eugeniusz Kott
17. Andrzej Szperka
18. Bernard Koszut
19. Maria Juraszek
20. Wojciech Kurnat
21. Józef Pierog
- Lapsze Wyżne
- Orawka
- Łapszanka
- Łapszanka
- Lipnica Mała
- Łapszanka
- Dursztyn
- Łapsze Niżne
- Zubrzycy Dolne
- Krempachy
- Lipnica Wielka
- Kiczory przy Lipnicy Wielkiej

— Nowa Biala

— Nowa Biala

— Łapsze Niżne

— Zubrzycy Dolne

— Łapsze Niżne

— Czarna Góra

— Lipnica Wielka

— Nowa Biala

— Jabłonka

Gratulujemy wygranych nagród, dziękując wszystkim uczestnikom naszego konkursu za ciekawe i oryginalne wypowiedzi.

Jednocześnie prosimy Czytelników o utrzymywanie nadal kontaktu z Redakcją i nadsyłanie dalszych informacji i artykułów z życia Waszych wsi.

V prvých dňoch augusta Ústredný výbor Česko-slovenskej kultúrnej spoločnosti zorganizoval trojdenný výlet autobusom do Československa do pásma konvencie. Výletu sa zúčastnili členovia Spoločnosti zo Spiša a Oravy.

Cesta prebiehala malebnou tatranskou krajinkou. Od Czorsztynského a Niedzického zámku cez Spišsku Staru Ves, Tatranskú Lomnicu, Smokovec, Poprad, Liptovský Mikulaš, Demänovu, Ružomberok, Dolný Kubín, Oravský Podzamok, Oravsku priehradu a potom späť cez Chyžne. Pohľad na Demänovské jaskyne a Oravský zámok určite dlho zostane v pamäti výletníkov, tým viac, že väčšina z nich mala po prvýkrát príležitosť obdivovať tie krásne pamäti hodnosti.

Výlet spríjemňoval Ochotnický umelecký súbor z Krempach, ktorý spolu s harmoníkarmi Lojkom sprevádzal veselé ľudové slovenské a poľské piesne počas cesty autobusom.

V súhlase s našimi pracovnými plánmi ÚV ČsKS planuje zorganizovanie tento rok ešte

jedného výletu do Oświęcimia a Českého Těšína pre predsedov a tajomníkov miestnych skupín Spoločnosti, ktorým popri krasach krajinky pokusíme sa ukázať 25. rokov po prepuknutí II. svetovej vojny miesta fašistických zločinov. Chceme tiež našim aktivistom ukázať akým spôsobom pre-vádzka kultúrnu činnosť národnostná menšina obývajúca priemyselné stredisko Ostravy.

Bronislav Knapczyk

V dňoch 10. — 14. augusta t.r. prebiehali v Czorsztyne Dni priateľstva zorganizované ZHP a Sväzom esperantistov v Krakove. Do týchto oslav zapojili sa aj členovia našej Spoločnosti. Vystupoval Ochotnický umelecký súbor z Lapsz Wyżnych, ktorý predvedol ľudové slovenské a spišské piesne. Vedúci súboru A. Bryja obveseloval prítomných svojimi veselými, ľudovými, spišskými „gadkami“.

NIEDZICKA PRIEHRADA

Ekonomický výbor Rady ministrov schválil uznesenie o obhospodarení poriečia Dunajca. Znamená to voľbu koncepcie stavby stredných a malých nádrží v oblasti Pienin, Tatier, Nowosadeckej doliny a Popradu.

Toto umožní kompletné využitie zásob vody Dunajca, vyrovnanie pretokov vody na tejto rieke ako aj čiastočne na Visle, zásobovanie poľnohospodarstva, priemyslu, komunálneho hospodárstva ako aj čiastočne plavby — vo-

dou v období sucha. A predovšetkým ovládnutie povodní na tejto nebezpečnej rieke.

Uznesenie KERM predvída:

— stavbu nádrže strednej veľkosti, o obsahu „Rožnova“ a hydroelektrárne na Dunajci v Niedzici. Bude zatopených asi 1.250 ha.

— stavbu vyrovnavacej nádrže pre Niedzicu v Sromowcach Wyżnych ako aj 4 menších nádrží: na Białce Tatralańskiej v Jurgove, na Czarnym Dunajcu v Kojsowce pri Wito-

we, na Białym Dunajci v Szaflaroch a v Mlynnom na Łogosinie v limanovskom okrese.

— ochranu všetkých architektonických pamiatok, o.i. pamäti hodných kostolíkov vo Frydmane a v Dębne, budov a zámkov vo Frydmane, Niedzicy, Czorsztyne, architektúry horalskej dedinky Maniowy.

— priestorové obhospodárenie sídlisk, turistických objektov a služieb obyvateľstvu v oblasti Czorsztyna a Niedzici, ktorá sa stane jednou z najkrajších a najatrakčnejších terénov Poľska.

Započatie prác predvída sa na rok 1966 a ukončenie o päť rokov neskôr. Náklad celej investície v „Niedzicy“ bude činiť asi 1,2 mld. zl., a ostatných 4 menších nádrží okolo 990. mln. zl.

Nakoľko našich čitateľov veľmi zaujíma stavba priehrady na Dunajci redakcia sa obrátila na odborníkov vodohospodárstva s prosbou o výpovede, ktoré uverejnime v nasledujúcom čísle.

VĚDÁKA NAŠEJ ĽUDOVEJ VLÁDE...

(DOKONČENIE ZO STR. 4)

V tomto období rozbudovala sa aj škola v Zubrzyce Górnnej, zubrické deti obdržali široké, svestlé triedy. Končí sa tiež budova druhej školy v Zubrzyce Górnnej. Časť nákladov na stavbu týchto škôl hradili ľudia z obidvoch Zubrzyc Górnjej a Dolnej, ako napríklad: drevo z Urbárov atď., ale predsa väčšinu dal štát — Ľudové Poľsko.

Musím túto podotknúť, že za tých 20. rokov zmenila sa nielen celá Orava, ale aj samotná naša obec Zubrzica Dolna. V roku 1962 cez našu obec bola prebudovaná cesta až po „Moniakov dvorek“. Vyliata bola smolou. Z Nowego Targu do Jabłonki bola vybudovaná cesta ešte v rokoch 1959-61. V týchto rokoch bolo zavedené riadne autobusové spojenie Zubrzica — Nowy Targ — Zakopane a Kraków, máme 4 krát denne autobus. Toto všetko je veľkou výhodou pre obyvateľov Zubrzice. Po novej ceste prichádzajú do našej obce mnohí hostia na výlety.

Pri tejto príležnosti, keď pišem o našej obci, nechcel by som opomenúť veľku udalosť akou bolo zavedenie elektrického prúdu.

Nás Urbár urobil malé pohostenie tým všetkým, ktorí prišli z Nowego Targu zapojiť vedenie, zástupcovia podniku, ktorý bol zodpovedný za budovanie siete z Krakova atď. Dom richtára u ktorého bolo pohostenie, bol plný ľudu, ktorí sa prišli podakovať za to veľké dobrodenie, ktorým je elektrický prúd. Sme povdáční Ludovému Poľsku za to všetko čo sme obdržali. Obyvatelia našej obce radi pracovali v spoločenských čincoch pri zavádzaní elektriny. Rozvážali slipy, kopali jamy pre slipy, zakopávali ich, rozľahovali drát atď. Pritom je veľmi dôležité pre nás, že máme osvetlenú celú cestu cez dedinu. Svetlo na ulici obdržali sme od okresu ako odmenu za veľký vklad práce v spoločenských čincoch v minulých rokoch.

A teraz niečo o tom ako sa žilo pred vojnou, aby bol viditeľný rozdiel medzi týmito dvomi obdobiami. Od nás zo Zubrzice Dolnej do Nowego Targu je 32 km. Keď niekto potreboval ist peši alebo koňom, lebo vtedy nebola žiadna iná doprava, bolo spojenie vlakom, ale až z Czarnego Dunajca. Vlak, ak sa nemýlim stal 1.70 zl. z Cz. Dunajca do Nowego Targu, a obyčajný robotník u nás mohol zarobiť denne 1.80 do 2.00 zl., teda nebolo ani reči

o cestovaní týmto vlakom, najmä pre nás chudobných ľudí. Zas do Krakova vlak stal 27 zl. tam a späť. Pre porovnanie dobré pánske topánky došlo sa už za 12.— zl. Preto sa nám samozrejme tiež neoplácalo ist tým vlakom. Pravda vtedy ľudia ani nemali prečo cestovať taký kus sveta. Ale v Górnnej Zubrzicy bol jeden človek, ktorý sa súdil a musel na pojednávania chodiť do Krakova. Chodil veru pešky, dva dni vopred. Keď neraz o tom rozprávame dejom a mládeži, nechcú nám ani veriť, že to bola pravda, tak sa život na našej Orave zmenil.

Dnes v Ludovom Poľsku je to celkom inakšie, to veru musí užať každý. Pozrite sa len na osvetu. Pred vojnou, a to už v rokoch 1935-38 boli v obci len dva rádia, jedno mal učiteľ, druhé richtár. Noviny mal tiež učiteľ, potom asi traja bohatší gázdovia, richtár, a okrem nich na dedine ľudia nečítali noviny, lebo predplatné bolo dosť drahé a peniazi nemali. Dnes je to úplne inak. Veľa ľudí má rádio a noviny pradplacajú skoro v každom dome.

Ked hovoríme o 20. výročí Ludového Poľska nemôžeme predsa zabudnúť na veľku stavbu v našom okrese, ktorá sa vybudovala práve v tomto období — Obuvnícku kombinátu v Nowom Targu v ktorom je zamiestnaných asi 6 tisíc ľudí. Veľa mladých ľudí z Orave našlo si tam prácu. V poslednom čase ich odvážajú a privážajú zvláštnymi autobusmi. Je to veľká výhoda, lebo táto mládež nie len že si zarába, ale aj môže bývať doma, pomáhať rodinám a byť vo vlastnom prostredí, čo je veľmi dôležité.

Pravda nevyriešilo to celkom otázkou zamestnanosti na Orave, lebo u nás, najmä mládež cestuje za prácou do najodľahlejších kútov krajiny, do gdańskiego, koszalińskiego vojvodstva atď. Ale majú kam ist a môžu si najst tú prácu, ktorá za sačného Poľska nebola.

Dalo by sa ešte veľa a veľa písat o zmenách, o rozdieloch medzi dnešným Poľskom a predvojnovým, ale iste niečo napišu aj iní ľudia. Ja na tom končím a ešte raz vyslovujem touto cestou vďaku našej ľudovej vláde za život, ktorý dnes máme.

KOTT EUGENIUSZ
Zubrzica Dolna 42

P
R
A
H
A

V
O
B
J
E
K
T
I
V
E

Pulower

ZUZKA VARI

PARADAJKOVÁ POLIEVKA S OSTIEPKOM

Rozpočet pre 4 osoby: 2 dkg masla, 2 dkg mýky, 3 dkg cibule, 5 dkg paradajkového pretlačku alebo $\frac{1}{2}$ kg čerstvých paradajok, voda, soľ 3 dkg ryže, 4 dkg ostiepka.

Z masla a mýky pripravíme červenú záprážku, do ktorej pridáme postrúhanú cibulku. Zalejeme vodou a rozrieďme paradajkovým pretlačkom. Osolíme a pridáme umyťu ryžu. Pred dovarením pridáme postrúhaný ostiepok.

JABLKOVÉ KNEDLE

Rozpočet pre 4 osoby: 1 dkg zemiakov, 30 dkg mýky, soľ,

Na vykonanie potreba okolo 60 dkg weiny. Druty nr. 4½ Sciegi: pończosznicy — 1 rząd na prawo, drugi na lewo.

Scieg w ukończonej kratę. Podajemy opis skrzynowania w lewo: przerobić drugie z kolei oczko na prawo, wkluwając drut od spodu, następnie pierwsze oczko zdjąć bez przerabiania z lewego drutu na prawy, wkluwając drut jak do wykonania oczka lewego. Skrzynowanie w prawo: w drugie z kolei oczko wklić drut jak do wykonania oczka lewego trzymając nitkę z tyłu roboty i nie zdejmując go z drutu przerobić pierwsze oczko na prawo — dopiero wówczas zsunąć oba oczka z lewego drutu na prawy.

Dla nabrania wprawy w kryżowaniu oczek radzimy wykonać próbę sciegu jak podano niżej:

Liczba oczek podzielona przez $14 + 4$ oczka. Scieg w romby. 1 rząd: 1 ocz. brzeg \times 2 ocz. skrzyżować na prawo, 12 ocz. prawych \times Powtarzać fragment w gwiazdkach, kończąc rząd dwoma oczkami skrzyżowanymi na prawo i 1 ocz. brzeg, 2 rząd i wszystkie rzedy parzyste — na lewo. 3 rząd: 1 ocz. brzeg., 1 ocz. pr \times 2 ocz. skrzyż. w lewo, 10 ocz. pr., 2 ocz. skrzyż na pr. \times powtarzać fragment w gwiazdkach. 5 rząd: 1 ocz. brzeg., 2 ocz. pr., \times 2 ocz. skrzyż. na lewo, 8 ocz. pr., 2 ocz. skrzyż. na prawo, 2 ocz. pr. powtarzać fragment w gwiazdkach.

Wykonywać scieg w ten sposób dalej — pamiętając że w każdym nieparzystym rzędzie oczka jednego rombu zmniejszają się zawsze o dwa i następnego — zwiększały o 2 oczka. W rzędzie 15 zaczynamy wykonywanie drugiego rombu, a mianowicie: 15 rząd: 1 ocz. brzeg., 7 ocz. pr., \times 2 ocz. skrzyż. na prawo, 12 ocz. prawych \times powtarzać fragment w gwiazdkach. Powtarzać stale te 15 rzędów. Obliczenie podane na grubość weiny, z której 16 oczek równa się 10 cm na szerokość.

Plecy narzucamy na druty 74 oczka i przeraźmy 4 rzedy ścięgiem pończoszniczym, następnie jeden rząd po prawej stronie na lewo dla zaznaczenia obrębu i rozpoczynamy scieg w skończonej kratę, którym przerabiamy prosto do wysokości 40 cm, licząc od obrębu. Teraz rozpoczynamy ujmowanie na podkrój pach co drugi rząd: 1 raz 3 oczka i 3 razy po 1 oczku. Gdy pachy będą miały 19 cm długości, zakańczamy na ramiona co drugi rząd 4 razy po 5 oczek. Pozostałe na drucie oczka zakańczamy na raz.

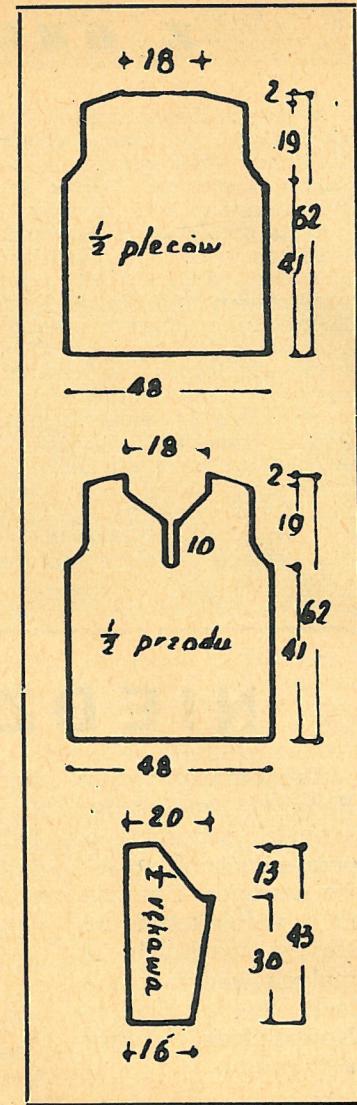
Przód. Przerabiamy w ten sam sposób jak plecy do wysokości 40 cm, następnie części roboty pozostawiamy na zapasowym drucie, a drugą przodu przyrabiamy: od środka cały czas prosto na wysokość 10 cm, a następnie na podkrój przy szyi ujmujemy co drugi rząd po 3 oczka. Dalej robimy prosto. Jednocześnie wyrabiamy pachy tak jak w plecach oraz w ten sam sposób spuszczamy na ramię. Część pozostawioną na zapasowym drucie przerabiamy w ten sam sposób.

Rękaw. Narzucamy na druty 60 oczek i przeraźmy je ścięgiem w skończonej kratę, dodając z każdego boku rękawa co 8-my rząd po 1 oczku. Na wysokości 30 cm zakańczamy na wyrobienie główka rękawa z każdego boku po 3 oczka, a następnie co drugi rząd po 2 oczka. Gdy rękaw będzie miał 43 cm długości, pozostałe na drucie oczka zakańczamy na raz.

Mankiet. Narzucamy 34 oczka, przerabiamy ścięgiem pończoszniczym 22 cm na wysokość i wszystkie oczka zakańczamy na raz.

Wykończenie. Zeszyć szwy. Podszycie od lewej strony wycięcie dekoltu skończa pliską. Zeszyć mankiet, złożyć go podwójnie i przyszyć do rękawa.

Uwaga. Wykończenie dekoltu może być zwykłe, bez rozcięcia z przodu. Można również zrobić przy szyi golfowy kołnierz.

1 vajce, 3 dkg masla, voda, 4 dkg struhaňky, makú alebo orechov, 4 dkg cukru, $\frac{1}{2}$ kg jablk.

Očistené, uvarené zemiaky pretriedieme cez sito a ešte k horúcemu pridáme vajce. Premiesame a necháme vychladnúť. Potom pridáme soľ a vypracujeme na cesto, ktoré rozvalkáme na hrubku 3 mm a pokrájame na rovnaké štvorce, do ktorých zabalujeme očistené, rozprstrené jablka. Knedle varíme v osolennej vode. Až vyjdú navrch, ešte ich asi 3 až 5 minút povarieme. Vyberieme ich od bodu varu asi 4 až 5 minút. Vyberieme ich, posypeme na maslo opráženou struhaňkou alebo makom, orechmi alebo tvarohom a potom cukrom.

SLIVKOVÉ KNEDLE Z ODPALOVANÉHO CESTA

Rozpočet pre 4 osoby: 1/4 litra mlieka, soľ, 5 dkg tuku (margarín) 15 dkg mýky, 1

vajce, 50 dkg mýky na spracovanie, 50 dkg slivák, 3 dkg masla 4 dkg struhaňky (alebo orechy, tvaroch, mak) 4 dkg cukru, 1 dkg cukru na posypanie.

Do vriaceho mlieka s cukrom a solou dáme za stáleho miestenia mýku a odpalíme na hustú kašu. Do vychladinutej kaše vmesáme vajce. Na doske túto kašu s mýkou vypracujeme na cesto, rozvalkáme asi na hrubku 3 mm a pokrájame na štvorce, do ktorých zabalíme vylúpané polovičky slivák (ak sú menšie celé). Varíme ich od bodu varu asi 4 až 5 minút. Vyberieme ich, posypeme na maslo opráženou struhaňkou alebo makom, orechmi alebo tvarohom a potom cukrom.

OVOCNÉ REZY

Rozpočet pre viac osôb: 50 dkg mýky, soľ, 6 dkg margarínu, 6 dkg kryštálového cu-

kru, 2 dkg droždia, 1 vajce, asi 1/4 litra mlieka, 1 dkg mäsi, 1 1/2 kg ovocia, 5 dkg struhaňky, 4 dkg práskevového cukru, 1 dkg cukru na posypanie.

Do preosiatej mýky pridáme soľ, s cukrom rozotreté droždie, vajcia, vlázné mlieko s rozpostreným tukom a vypracujeme na cesto, ktoré necháme na teplom mieste načasné snútiť. Z nakanutého cesta uróbime bochníky, ktoré na pomúčenej doske rozvalkáme na hrubku 1 cm a prenesieme na vymastené plech, kde ich ešte roztiahneme podľa veľkosti plechu. Pokladieme na ne očistené, vylúpané ovoce podľa sezóny (ríbezle, slivky, jablčka). Ovocie bez kôstok poukladáme vždy kožkou na cesto, ktoré potom posypeme struhaňkou a cukrom a dáme piecť. Upečenie ešte posypeme cukrom. Pečenie ich v stredne tepelj rúre.

MILÉ ČITATEĽKY!

Vyhovujúc Vašim želaniám uverejňujeme na tejto strane materiále len pre ženy. Redakcia by si priala, aby sa čitateľky stali spolu redaktormi tejto ich stránky. Preto čakáme nielen Vaše listy s poznámkami a návrhmi, ale tiež materiály na uverejnenie. Podélte sa s inými svojimi skúsenosťami.

„Daj mi, Lomidrevo, čo je nie twoje! „Čuš“! povedá tento, „ved' ju už dostaneš“.

S tým šiel zrovna ku zámku. Nikdy tú krásu a slávu nevidel. Všetko sa od zlata blyšalo! Ale dnu ako? Zámok sa trblietal na stračej nôžke a nikdy nezastal. Lomidrevo dupol tri razy nohou a hned zámok stál ako prikovaný a brána sa rozletela.

Šiel dnu.

Princezná ho ešte na oblok zazrela kde vyšívala, a bežala mu v ústrety.

„Ach“, povedá, „čože myslíš, človeče! Načo si ty sem prišiel? Utekaj, ako len môžeš, utekaj! Môj muž, drak s dvanásťmi hlavami len tu na dvanásť mil' ku včielam odišiel, ak fa ten tu zaistihne hned bude po tebe. A už sa má domov vrátiť“.

„I, princezka, lenže sa netráppte“, hovorí Lomidrevo, „ja sa väčšo muža neľakám“.

A potom jej vyzoprával o jej dvoch starších sestrach.

Tu sa jej srdce prvý raz, ako tam bola, zradovalo, ale sa začala aj o Lomidreva báť, bo ten jej muž bol veľmi mocný. Už ho len usadila vedľa seba a hned mu doniesla za pohár vína, aby sa ním potúžil, že hned tri razy mocnejší bude. Ani ho dobre nedopil, už sa zem triasla a obloky rincali lebo práve drak sa od včiel pohýbal a svoj dvanásťcentový buzogáň na dvor hodil, aby si ho niesť nemusel. Lomidrevo vyskočil von a ho nad hlavou pozvral a ešte raz ďalej mu ho zahodil. Drak začal preklinať, že ho on naučí, kto mu to také pletky vystrája, ale sa len vrátil pre buzogáň, na plece si ho položil a rozjedovaný domov sa ponáhal. Prišiel taký rozsřený, zubami škrípal a z pyskov sa mu plameň valil. Lomidreva ešte zdaleka zapáhol a:

„Fuj, človečina smrdí! zaručal hned ako byvol.“

„Ktože by sa ti sem opovážil“, chláholila ho princezná, „ved' by sa ta bál!“

„Nepleť sa mi, len sem s ním, kde je! ručal drak.

„Tu som!“ postavil sa Lomidrevo s valaškou pred neho.

„Tu si“, povedá drak, „a nebojíš sa ma?“

„Co by sa ta bál? Lepšie ja znám buzogáne hádzat ako ty“.

„No, ved' až si to bol, tak si chlap! Sem ruku, nech ťa statočne uvítam!“

VALIBUK alebo LOMIDREVO

(POKRACOVANIE)

Stisli si ruky; Lomidrevovi krv z prstov vysíkla, ale drakovi v prstoch koštiale sa zmenili. Od bolesti drak spískol a plameňom ho zarazil.

„Ej“, povedá, „či to daktó slýchal, že si ty taký chlap. Ale si len zavečerajme, potom sa opáčime, kto sme, čo sme. Lebo by to len veľká potupa bola, keby tvaja jedna hlava nad mojimi dvanásťimi panovať mala!“

A tak vrelo v drakovi od jedu ako v kotle.

Princezná doniesla ocelový chlieb a železný nôž a drak ponúkal Lomidrevo.

„Nepotrebujem sa ocelovať“, odpovie Lomidrevo, „mňa moja mať za sedemnásť rokov naveky ocelovala a vo svete som sa už dosť zahartoval. Ale po tvojich prstoch poznávam, že si sa ty ešte dosť nezahartoval, a tak sa len добре zaoceluj!“

Po večeri vyšli na ocelový tok sa pasovať.

„Hoj, čože, čo! začne sa drak zdývať, „či ja mám s takou muchou bojovať? Hanba a večná potupa mi bude, že sa s tebou pobabím. Ale už len vydýchni tvoju dušu, komu chceš. A ty, Harfa, nehráj (Harfa bol jeho kôň s dvanásťimi krídiami, na ktorom sa nosieval), a ty, vtáku, nespievaj, pokým ho zo sveta nespracem!“

Vtom schytí Lomidreva a do pása ho mrštil do ocele.

Lomidrevo sa na tom nahneval, vyskočil, objal draka, že len tak kosti v ním sprášali a vrazil ho do tej ocele ako skalu do vody. Hned sa mu tri hlavy odtriasli a omdeľi. Zatým uchytí valašku, hlavy mu roztikol na prach, alebo postinal ako makovice. Po tolke bitke si odfukol a šiel po krásnu princeznú.

Tá sa nemeškala zhotoviť. Vzala zlatý prútik znado dvier, udrela nim zámok a ten sa hned na zlatô jablko obrátil. To ona i s prútikom oddala Lomidrevovi, aby jej ho len potom vrátil, keď mu svoju ruku za to dá. Tak sa pobrali preč. Zlatô jablko im cestou svietilo, a tak už Lomidrevo aj bol zabudol na Laktibradu. Len tu, ako dochodia ku diere, zavolá zase za nimi:

„Daj mi moju bradu!“

„Tu si ju máš a už ma toľko nemrz!“ — hodil mu ju Lomidrevo, a ten zaberal preč, že by ho ani všetci čerti neboli dohonili.

Teraz, Lomidrevo najprv princeznú uviazal na povraz, pothol a tí ju hore vytiahli.

Ale tu si on voľať pomysel:

„Počkaj“, povedá, „tí by mňa mohli zriadif!“

Keď povraz dolu prial, nepriviazal on seba naň, ale jednu veličíznú skalu, tú im dal hore fahať a sám sa odstúpil na stranu. Ti dva tú skalu dobre vyše polovice vytiahli, a potom povraz odrezali. Skala zletela dolu do pekla a taký hrmot narobil, že všetko, čo len nohy malo, na druhú stranu pekla poutekalo.

Lomidrevo chodí, blúdi po tom pustom pekle, až raz predsa na žívú dušu natrafil. A to boli mladé knochta-vtáky, ktorí práve jeden had nad hniezda chcel vyzrať. Lomidrevo ovalil hada valašku, hned mu hlavu rozmliaždil. Vtom ale prial starý knochta-vták a chcel Lomidreva zožrať.

(DOKONČENIE V BUDÚCOM ČÍSLE)

Z ORAVY A SPISA

Zo Zubrzyce Dolnej v susedstve Kielbaški je cesta. Táto cesta pokiaľ sa pamäťam nebola nikdy opravovaná a bola tak zničená, že sa po nej už peší prejsť nedalo. Kone ked' tahali voz šli po brucha v blate tak ako aj kravy. Každý z nás vedel, že cestu je treba opraviť, ale do posiaľa sa nič nerobilo.

Až nedávno stretli sme sa susedia a rozhozli sme sa, že cestu v spoločenskom číne opravíme. Pripojil sa k nám Eugen Pavlak, ktorý má malý traktorik a slúbil, že nám povozi z najbližšej riečky kameňe, aby sme mu len nakladali na traktor a potom z traktora skladali. A tak sme sa dali všetci do práce spoločnými silami t.j.: Ján Kovalík, Johanna Šwierk, Stefania Kulaviak, Józefina Gargaš, Bronislava Holla, Stefan Kubacka s koňom, Komperda Józef, Ludvina Mastiela, Pulka Vilma, Eugen Zubricki a Jan Solava.

Teraz už máme dobru cestu, čomu sme všetci veľmi radi a zdá sa, že aj dobytok je povodačný, že už nemusí sa kupať v blate.

Ján Kovalík

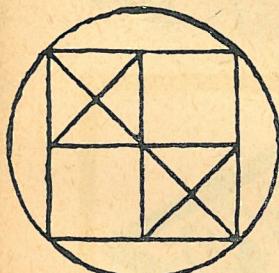
Zubrické ženičky v prestávke pri práci na oprave cesty.

HÁDANKY

JEDNÝM TAHOM

Pokuste sa nakresliť výdajší obrazok jedným tahom. Čiary sa môžu križiť, ale po žiadnej sa nesmie istiť dvakrát. Ako obvyklé u takýchto úloh, podľa toho, kde začnete, môže mať úloha niekoľko riešení.

FRANCÚZSKA HÁDANKA

Nedaleko seba ležia dva mestečka Saint-Cloud a Tourgeville. Majú dohromady 32 000 obyvateľov. Pätna počtu obyvateľov Saint-Cloudu je o 350 menšia ako štvrtina počtu obyvateľov Tourgeville. Kolko obyvateľov má každé z týchto mestečiek?

Rozlúštenie zasielajte na adresu redakcie do dňa 20.9. r. Čakajú vás knižné odmeny.

ROZLÚŠTENIE HÁDANIEK Z ČÍS. 8/64

Stroj a model. Objem sa zmenšíl $4 \times 4 \times 4$, t.j. 64 krát; model teda vážil 10 kg.

▼ Z KRAUŽKU ČÍSLA

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

TANIE OBORY DLA POTRZEB GOSPODARKI CHŁOPSKIEJ

Występujący w niektórych rejonach kraju niedobór sta-

nowisk w budynkach inwentarskich wyznacza zadania

funkcjonalne prezentowanych na rysunkach obór?

Rysunek Nr. 1 przedstawia obór bez poddasza użytkowego. Projekt został opracowany przez zespół projektantów CRS. Charakterystycznym dla tego rozwiązania jest:

— budynek może pomieścić 6-7 sztuk bydła z możliwością rozbudowy na 8-10 a nawet 12 sztuk. Długość całkowita budynku wynosi 6,82 m szerokość 5,02 m, wysokość 3,05 m. Powierzchnia użytko-

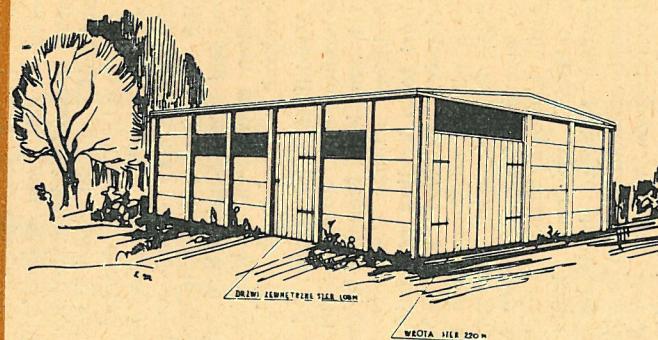
wynosi ponad 45 tys. złotych.

Jak dotychczas nie wszędzie stosuje się przy hodowli tak zwane obory głębokie, z których usuwa się obornik 3-4 razy w roku. Dlatego też przewidziano również możliwość budowy w tym samym budynku obory płytowej. Koszt obory płytowej jest nieco wyższy, ze względu na to, że niezbędna tam jest odpowiednia posadzka oraz urządzenia do odprowadzenia gnojówki. Istot-

PRN, za 33 złote. Wymiary tego budynku są nieco inne, niż obory typu CRS i wynoszą: długość całkowita 7,2 m, szerokość 4,2 m wysokość z poddaszem użytkowym 4,74 m.

Z poddasza użytkowego istnieje możliwość rzutu siana do obory, co ułatwia rolnikowi pracę w zaopatrzeniu inwentarza w paszę. W oborze można pomieścić 6 sztuk bydła, również z możliwością segmentowej dobudo-

PERSPEKTYWA TYPOWEJ OBORY NA 6 KRÓW ZE STROPODACHEM
CRS - 6/5. — Rys. 1.

Perspektywa typowej obory na 6 krów ze stropodachem.
CRS - 6/5. — Rys. 1.

zmierzające do przejścia na nowe metody uprzemysłowionego budownictwa na wsi, co wpłynie na skrócenie cyklu budowlanego, potanienie budownictwa i w efekcie przyczyni się do zlagodzenia trudności na tym odcinku. Wynika to między innymi z zadań nakreślonych w uchwałach IV Zjazdu PZPR o programie intensyfikacji chowu bydła mlecznego i rzeźnego. Oczywiście przy deficycie pomieszczeń dla inwentarza nie może być mowy o zwiększeniu hodowli zwierząt gospodarskich.

W związku z tym na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa odpowiednie zespoły projektantów opracowały kilka wariantów rozwiązań dla potrzeb gospodarki drobnootwartowej. Po ostatecznej ocenie przez specjalistów wybrane dwie projekty obór dla gospodarstw chłopskich.

W obydwu projektach jest przewidziane zastosowanie typowych elementów prefabrykowanych z betonu i żelbetu, które są aktualnie w produkcji. Sądzimy, że warto zapoznać się z nowościami i na tym odcinku naszych czytelników. Jakie są walory techniczne i

wa przypadająca na 1 krowę wynosi 5,7 m², drzwi wjazdowe u szczytu umożliwiają wprowadzenie wozu dla załadowania i wywiezienia obornika prosto na pole.

Istotną zaletą tego rozwiązania projektowego jest to, że jest on lekki (najcięższy element 170 kg), budowa trwa 2-3 dni, nawet przez silny niewachowne, niski koszt i możliwość zakupienia kompletu materiałów budowlanych w GS. Gminne Spółdzielstwo zobowiązuje odpowiednią uchwałą KERM do świadczenia pomocy technicznej przy wznoszeniu tego typu budynku.

Czytelnika zainteresuje zapewne koszt takiego budynku — obory.

Na podstawie sprawdzonej kalkulacji CRS koszty obory typu CRS na 6-7 szt. krów wynoszą: komplet materiałów budowlanych 26 tys. zł, dowód materialów na plac budowy 1.516 zł, pomoc techniczno-instruktażowa przy budowie 1.300 zł, czyli koszt całkowity wyniesie ponad 28 tys. zł. Gdybyśmy chcieli wybudować budynek o podobnej kubaturze systemem tradycyjnym z cegły, to koszt jego

nie to jest szczególnie w tych rejonach kraju, gdzie odzuczuwa się niedobór słomy lub innych rodzajów ściołki. Te dodatkowe urządzenia dla obory płytowej podrażnią budynek o 3 200 zł czyli budynek w wariancie obory płytowej kosztowałby ok. 31.500 zł.

Co należy dodać dla pełnego obrazu przy tego rodzaju rozwiązaniu projektowym?

Przede wszystkim to, że z tych samych elementów prefabrykowanych, które przewiduje się przy budowie obory, można na wsi budować zlewnie mleka, magazyny na nawozy sztuczne, szopy i garaże dla kólik rolniczych a po odpowiednich dostosowaniach cd biedy i budynek mieszkalny.

Rysunek Nr. 2 przedstawia inny typ obory z poddaszem użytkowym. Potrzeba budowy takich obór występuje w tych powiatach, gdzie są duże opady atmosferyczne oraz gdzie istnieją przyczyniające się do tego rodzaju budynków. Projekt tej obory został również utworzony i dokumentację techniczną na budowę takich obór można będzie zakupić w GS lub też w biurze Architekta Powiatowego Prez.

wy na 8-10 i 12 sztuk. Jeśli chodzi o takie materiały budowlane jak pustaki do ścian, belki żelbetowe do stropów wraz z elementami do wypełnienia, można będzie nabyć w GS. Dach w tego rodzaju oborze z drzewa, kryty papą lub eternitem.

Koszt takiej obory, która przedstawia rysunek Nr. 2 jest jednak znacznie wyższy, bo wynosi ok. 40 tys. zł, niemniej taniej niż buduje się obecnie na wsi.

Warto chyba również zaznaczyć, że Uchwała KERM przewiduje wyprodukowanie już w bieżącym roku elementów na obory typu CRS na 3000 szt. a już w następnym na 17 tys. szt. Chłopi decydujący się na tego rodzaju budownictwo otrzymają odpowiedni kredyt bankowy na pokrycie kosztów zakupu materiałów budowlanych.

Wchodzimy więc stopniowo na wieś z uprzemysłowionymi metodami budownictwa, albowiem zadań inwestycyjnych sprecyzowanych na IV Zjazdzie PZPR nie można przy tradycyjnym budownictwie zrealizować. Przyświeca tu zasadniczy cel: budować, szybko, tanio i dużo. P. D.

ZANOKCICA (KULAWKA) OWIEC

Zanokcice wywołuje zarażek, który dostaje się do ran,

otarc skóry na koronce, piętkach lub w szparze międzyraciczej. Choroba występuje wiosną, w jesieni, w okresie deszczów i ponadto tam, gdzie są podmokłe pastwiska. Podmokłe pastwiska i mokra ściółka powodują rozmiękanie rogu racie i skóry końcowej, wskutek czego łatwiej powstają uszkodzenia, przez

które wnikalają zarazki. Nieprawidłowe ścieranie racie także jest przyczyną powstawania szczelin i pęknięć. Chore zwierzęta kuleją, opierają się często na pęcinach, czasem podczas jedzenia kleczą, to mogą one jeździć. Chorze sztuki należy umieścić w osobnym pomieszczeniu, racie dokładnie oczyścić i usunąć przy tym obumarłe, odstające i zaschnięte części. Poza tym codziennie należy robić kąpielę racie w cieplym roztworze lizolu lub kreolinę (1-2 lżyki stołowe na 1 litr wody). Po kąpieli powinno się nałożyć opatrunki, owinać nogę wata i bandażem oraz czystym, grubym płótnem. Ozwiedzona na racicach smaruje się siennym kamieniem, obmywa rózowo-fioletowym roztworem nadmanganianu potasu lub smaruje dzigciem i przesypuje sproszkowanym węglem

drzewnym lub kora dębową. Trzeba pamiętać, że oczyszczanie i odkażanie racic nie wyciszczyć się ich, jeżeli jednocześnie nie odkaż się pomieszczeń, w których przebywały chore zwierzęta. Trzeba wywieźć nawóz i ułożyć go w przyrzymy a całe pomieszczenie odkażać roztworem sody żrącej (14 szklanek na 100 litrów wody). Przy zapobieganiu kulawce trzeba co pewien czas robić przegląd zwierząt, obciążać im przeróżne racie, a ranki i otarcia skóry jodyną.

Owce paść należy na suchych pastwiskach, odkażać co pewien czas (raz na 3 miesiące) ich pomieszczenie i często zmieniać ściółkę oraz dokładnie sprawdzać stan nog zwierząt świeżo sprowadzonych. Dr HENRYK MĄCZKA

NIE WIECIE JAK PORADZIĆ SOBIE W RÓZNYCH KŁOPOTACH I NIEPOKOJĄCYCH WAS SPRAWACH? PISZCIE DO NAS NA ADRES: REDAKCJA „ŻYOT” — WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE NR 37, I p. ODPWIADAMY NA PYTANIA W NUMERZE I LISTOWIE.

ŽIVOT CZASOPISMU SPOŁECZNO- KULTURALNE

Czechosłowackiego Stowarzyszenia Kulturalnego. Redaguje Kolegium. Redaktor naczelny — Adam Chalupec, Z-ca red. nacz. — Marian Kaškiewicz. Redaktor graficzny — Danuta Tysowa. Redaktor techniczny — Jerzy Nocun. Nadesłany rekopisów, fotografii i rysunków Redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-21-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL: 21-15-41; 28-22-81. Zamówienia i przedpłaty na prenumeratę przyjmują do dnia 15 miesiąca poprzedzającego kwartał — urzędy pocztowe, listonosze i placówki „Ruchu”. Można również zaprenumerować pismo dokonując wpłaty na konto PKO nr 1-6-100020 CKPiW „Ruch” Warszawa, ul. Srebrna 12. Ceny prenumeraty: kwart. 3 zł, półrocza 6 zł, roczna 12 zł. Prenumerata za granicą o 40% droższa. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmują Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wilcza 46, nr konta PKO 1-6-10024, nr tel. 849-58. Oddano do skandu 15.VIII. 1964 r. Podpisano do druku 23.IX. 1964 r. Druk. Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 1311. Z-26.

